

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ
ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΕΙΔΙΚΑ
ΘΕΜΑΤΑ 4

Η ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΗ ΘΕΣΗ
ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΤΩΝ ΑΙΡΕΤΩΝ
ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Έκθεση της Διευθύνουσας Επιτροπής
του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα περιφερειακά
και δημοτικά ζητήματα

ΑΘΗΝΑ 1989

**Η ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΗ ΘΕΣΗ
ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΤΩΝ ΑΙΡΕΤΩΝ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΚΑΙ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

THE
NATIONAL
INSTITUTE
OF
STATISTICS

**Η ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΗ ΘΕΣΗ
ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΤΩΝ ΑΙΡΕΤΩΝ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΚΑΙ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

**Έκθεση της Διευδύνουσας Επιτροπής του
Συμβουλίου της Ευρώπης για τα περιφερειακά
και δημοτικά ζητήματα**

ΑΘΗΝΑ 1989

Περιεχόμενα

Πρόλογος	9
Εισαγωγή	11
Πανόραμα της κατάστασης στα διάφορα κράτη μέλη	15
1. Αρμοδιότητα από την καταστατική θέση των αιρετών αρχόντων	15
2. Το καθεστώς των τοπικών και περιφερειακών αιρετών αρχόντων	18
3. Συνθήκες εργασίας	50
4. Ενημέρωση	62
Αντί επιλόγου	72

Πρόλογος

Στην ορολογία των προβληματισμών της Ελληνικής Αυτοδιοίκησης, έχει περάσει τα τελευταία χρόνια (ίσως κάπως καθυστερημένα) εκτός από τους «οικονομικούς πόρους» και η έκφραση «ανθρώπινοι πόροι» με τη διπλή διάσταση: του υπαλληλικού προσωπικού των Ο.Τ.Α. και του αιρετού σώματος. Ο πολιτικός και διοικητικός ρόλος του αιρετού, η απασχόλησή του (κατά πλήρες ωράριο ή με μερική απασχόληση), η ενημέρωση και η επιμόρφωσή του, η ασφάλισή του και η κοινωνική του επανένταξη, η ικανοποιητική αποζημίωσή του, η διευκόλυνση συμμετοχής στα κοινά των γυναικών καθώς και των μη οικονομικά εύρωστων αλλά ικανών πολιτών, με άρση των κωλυμάτων και προσφορά κινήτρων, αποτελούν αντικείμενο έρευνας, μελετών και θεσμικών ρυθμίσεων. Έτσι σήμερα η λεγόμενη «Καταστατική θέση των αιρετών» και η κατοχύρωση ικανοποιητικού πλαισίου λειτουργίας τους δεν αποτελεί μόνο «συνδικαλιστικό» ενδιαφέρον του αιρετού αλλά και προϋπόθεση αναβάθμισης του ίδιου του θεσμού της Αυτοδιοίκησης.

Με τη μετάφραση και έκδοση της μελέτης για την καταστατική θέση των αιρετών του Συμβουλίου της Ευρώπης, η Ε.Ε.Τ.Α.Α. θέλει να συμβάλει στον προβληματισμό που δειλά έχει ανοίξει και στην Ελλάδα, μεταφέροντας συγκριτικά τις θεσμικές ρυθμίσεις αλλά και τις εμπειρίες στα ευρωπαϊκά κράτη. Θέλουμε να ελπίζουμε ότι αυτή η έκδοση θα εκτιμηθεί σαν μια επίκαιρη, αναγκαία και χρήσιμη πρωτοβουλία.

Γιάννης Κούρκουλος

Δήμαρχος Κερκυραίων
Πρόεδρος Δ.Σ. ΕΕΤΑΑ

Πάνος Μαϊστρος

Διευθύνων Σύμβουλος
της ΕΕΤΑΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ικανότητα των αιρετών αρχόντων της τοπικής ή περιφερειακής αυτοδιοίκησης να επιτελούν ικανοποιητικά το ρόλο τους δεν μπορεί να εκτιμηθεί μεμονωμένα· πρέπει να λάβει κανείς υπόψη του τη γνώση των καθηκόντων που αντιμετωπίζουν και τους πόρους (ανθρώπινους, οικονομικούς) τους οποίους μπορούν να έχουν στη διάθεσή τους προκειμένου να τα εκπληρώσουν. Η αυξανόμενη πολυπλοκότητα του νομικού, χρηματοπιστωτικού και τεχνικού πλαισίου μέσα στο οποίο λειτουργούν οι αιρετοί τοπικοί και περιφερειακοί άρχοντες σημαίνει ότι η ποιότητα της πολιτικής διοίκησης σ' αυτές τις βαθμίδες είναι σε μεγάλο βαθμό συνάρτηση των υλικών συνθηκών εργασίας εκείνων που αποφασίζουν. Μέσα σε ισότιμες κατά τα άλλα συνθήκες, το γεγονός ότι μπορεί να διαθέτουν κατάλληλες υπηρεσίες ενημέρωσης και επιμόρφωσης, υπηρεσίες γραμματείας, χρηματοπιστωτική υποστήριξη, κλπ., βελτιώνει οπωσδήποτε την ποιότητα της εργασίας που εκτελούν οι αιρετοί τοπικοί και περιφερειακοί άρχοντες. Αντίθετα, αν λείπουν αυτές οι συνθήκες, τότε αυτό θα έχει επίπτωση στην ποιότητα της εργασίας των αιρετών αρχόντων, αλλά και θα αποθαρρύνει επίσης ορισμένα άτομα ικανά να διεκδικήσουν αιρετά αξιώματα σ' αυτές τις βαθμίδες.

Μέσα στην ειδικευμένη βιβλιογραφία της τοπικής και περιφερειακής αυτοδιοίκησης πολλών χωρών παραπονούνται συχνά για το μέτριο επίπεδο των αιρετών αρχόντων, φαινόμενο που συνδέεται συχνά με το γεγονός ότι τα μέλη ορισμένων ελεύθερων επαγγελμάτων, οι βιομήχανοι πρώτης στάθμης και οι φιλόδοξοι πολιτικοί άνδρες έχουν την τάση να μη θέτουν υποψηφιότητα σ' αυτές τις βαθμίδες.

Τα παράπονα αυτά ωστόσο δεν είναι εντελώς βάσιμα. Τα επιθυμητά προσόντα των αιρετών αρχόντων, ανάμεσα στα οποία πρέπει, χωρίς αμφιβολία, να συγκαταλέγονται η ευθυκρισία, η ορθοφροσύνη, η διαπραγματευτική δεξιότητα και οι διαπροσωπικές τεχνικές, δεν είναι υποχρεωτικά συνάρτηση της επαγγελματικής ή πολιτικής υπόστασης, έστω και αν, σε μερικές περιπτώσεις, ορισμένοι αιρετοί άρχοντες συγκεντρώνοντας αιρετά αξιώματα ή σημαντικές επαγγελματικές ή πανεπιστημιακές θέσεις μπορούν να υποβοηθούνται στην εργασία τους. Επιπλέον, όπως προκύπτει ξεκάθαρα από τα χαρακτηριστικά των τοπικών και περιφερειακών οργανισμών αυτοδιοίκησης (μέγεθος, πόροι, εξουσίες) και από τη φύση του αξιώματος (δήμαρχος, πρόεδρος του Συμβουλίου, κοινοτικός σύμβουλος, κλπ.), θα

εξαρτηθούν τα κατάλληλα προσόντα και ικανότητες για τους αιρετούς άρχοντες.

Είναι επίσης σημαντικό να έχει κανείς υπόψη του ότι κάθε αδύνατο σημείο στο καθεστώς των αιρετών αρχόντων ή στις υλικές συνθήκες εργασίας τους θα έχει ποικίλες επιπτώσεις για τις διάφορες ομάδες πληθυσμού και τους ιδιώτες. Για παράδειγμα, η συστηματική υποεκπροσώπηση των μισθωτών του ιδιωτικού τομέα στα δημοτικά ή περιφερειακά συμβούλια των περισσότερων ευρωπαϊκών χωρών αποδίδεται γενικά στην απουσία ή την ανεπάρκεια των μέτρων που αποσκοπούν να προστατέψουν όσους εκλέγονται από αυτήν την ομάδα στο θέμα της ασφάλειας της απασχόλησης, των μισθολογικών απωλειών και πράγμα δυσκολότερο, των προοπτικών για σταδιοδρόμηση. Κάθε βελτίωση στο καθεστώς και τις συνθήκες εργασίας των αιρετών αρχόντων συντείνει στη βελτίωση της κοινωνικής ισορροπίας στα αιρετά συμβούλια, καταργώντας ή μειώνοντας τη σημασία των ιδιαίτερων εμποδίων που συναντούν ορισμένες ομάδες του πληθυσμού και ορισμένα άτομα.

Σ' αυτό το στάδιο οφείλουμε να παρατηρήσουμε ότι η θεωρία της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας δεν απαιτεί να είναι οι αιρετές συνελεύσεις ακριβής αντανάκλαση του εκλογικού σώματος. Υπάρχουν ωστόσο τουλάχιστον δύο λόγοι για να αποφεύγονται καταστάσεις όπου σημαντικές κοινωνικές ομάδες υποεκπροσωπούνται σαφώς μέσα στα δημοτικά ή περιφερειακά συμβούλια.

Πρώτα, το γεγονός ότι αντιπροσωπεύονται όλα τα μεγάλα τμήματα του πληθυσμού επιτρέπει μια άμεση γνώση και εμπειρία για τα περισσότερα προβλήματα που αντιμετωπίζονται στις συζητήσεις μεταξύ αιρετών αρχόντων.

Δεύτερο, αν ορισμένες ομάδες του πληθυσμού δεν εκπροσωπούνται άμεσα στις διαδικασίες λήψης των αποφάσεων, υπάρχει τότε ο κίνδυνος να αποκλείονται εντελώς από την πολιτική ημερήσια διάταξη διάφορα ειδικά προβλήματα και ζητήματα που παρουσιάζουν γι' αυτές τις ομάδες ιδιαίτερη σπουδαιότητα, ή να μην εκτιμηθούν πλήρως οι επιπτώσεις που θα έχουν σ' αυτές διάφορες ειδικές αποφάσεις και μέτρα πολιτικής. Μπορεί βέβαια να καταφύγει κανείς σε διαδικασίες πρόσληψης μελών στα συμβούλια και στη δημιουργία γνωμοδοτικών συμβουλίων προκειμένου να ελαχιστοποιηθούν οι αρνητικές επιπτώσεις αυτής της υποεκπροσώπησης, ωστόσο όμως οι διαδικασίες αυτές δύσκολα θα επιτρέψουν να υπερπηδηθούν όλα τα προβλήματα, συμπεριλαμβανομένου και ενός αισθήματος αλλοτρίωσης στις ενδιαφερόμενες ομάδες.

Το 1983, η Διαρκής Διάσκεψη της Τοπικής και Περιφερειακής Αυτοδιοί-

κτησης της Ευρώπης (CPLRE) υιοθέτησε, με βάση μια έκθεση που υπέβαλε η επιτροπή της για τις τοπικές δομές και τα οικονομικά, το Ψήφισμα 142 (1983) για το καθεστώς και τις συνθήκες εργασίας των τοπικών και περιφερειακών αιρετών αρχόντων. Η έκθεση παρουσίαζε τις δυσχέρειες που αντιμετώπιζαν οι αιρετοί τοπικοί και περιφερειακοί άρχοντες στην άσκηση των καθηκόντων τους, επισήμαινε τα κυριότερα προσκόμματα που εμποδίζουν ορισμένες ομάδες του πληθυσμού να διεκδικήσουν ή να καταλάβουν ένα τοπικό ή περιφερειακό αξίωμα και απεικόνιζε την κατάσταση στα διάφορα κράτη μέλη σχετικά με το καθεστώς και τις συνθήκες εργασίας των αιρετών τοπικών και περιφερειακών αρχόντων. Το ψήφισμα απηύθυνε μερικές συστάσεις προς τις εθνικές κυβερνήσεις, τις περιφέρειες και την τοπική αυτοδιοίκηση που αποσκοπούσαν στη βελτίωση του καθεστώτος και των συνθηκών εργασίας των αιρετών τοπικών και περιφερειακών αρχόντων (βλέπε παράρτημα).

Η Διευθύνουσα Επιτροπή για τα περιφερειακά και δημοτικά ζητήματα (CDRM) αφού εξέτασε τα κυριότερα συμπεράσματα και συστάσεις της έκθεσης της CPLRE, υπέδειξε να εγγραφεί στο διακυβερνητικό πρόγραμμα δραστηριοτήτων για το 1987 μια νέα δραστηριότητα με στόχο να μελετήσει τα μέσα που θα διευκολύνουν την άσκηση των αιρετών καθηκόντων σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο από όλες τις κατηγορίες του πληθυσμού και αν αυτό είναι εφικτό και κατάλληλο, να ετοιμάσει ένα σχέδιο σύστασης της Επιτροπής Υπουργών προς τα κράτη μέλη επάνω σ' αυτό το θέμα.

Δυστυχώς όμως, η προοπτική να καταργηθεί η CDRM στα τέλη του 1987 εμπόδισε την Επιτροπή αυτή να πραγματοποιήσει αυτή τη νέα δραστηριότητα, την ανάγκασε να αρκεστεί στην ενημέρωση των στοιχείων και να διευρύνει την εθνική κάλυψη της συγκριτικής ανάλυσης για το καθεστώς και τις συνθήκες εργασίας των τοπικών και περιφερειακών αιρετών αρχόντων που είχε γίνει από την CPLRE το 1986. Τα πληροφοριακά στοιχεία που ακολουθούν διορθώθηκαν και ενημερώθηκαν τον Οκτώβρη του 1987 και αφορούν δεκαεπτά κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης, δηλαδή: Αυστρία, Βέλγιο, Κύπρο, Δανία, Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, Γαλλία*, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Κάτω Χώρες, Νορβηγία, Πορτογαλία, Ισπανία, Σουηδία, Ελβετία, Τουρκία και Ενωμένο Βασίλειο.

* Μη αναθεωρημένα στοιχεία.

ΠΑΝΟΡΑΜΑ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΣΤΑ ΔΙΑΦΟΡΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ

1. Αρμοδιότητα από την καταστατική θέση των αιρετών αρχόντων

- 1.1. Υπάρχουν, σε εθνικό επίπεδο, διατάξεις σχετικές με το καθεστώς και τις συνθήκες εργασίας των τοπικών και περιφερειακών αιρετών αρχόντων;**
Αν ναι, σε ποιο βαθμό επιτρέπουν κάποια ελευθερία κινήσεων στην ίδια την τοπική και περιφερειακή αυτοδιοίκηση;

Νορβηγία

Ναι (τροποποίηση το 1980).

Σουηδία

Οι τοπικές και περιφερειακές δομές και δραστηριότητες διέπονται στο σύνολό τους από το νόμο για την τοπική αυτοδιοίκηση, αλλά τις συνθήκες εργασίας των αιρετών αρχόντων τις καθορίζουν οι ενδιαφερόμενες τοπικές αρχές.

Δανία

Ναι· μέσα στο νόμο για την τοπική αυτοδιοίκηση βρίσκουμε τις διατάξεις που αφορούν στις συνθήκες εργασίας των τοπικών και περιφερειακών αιρετών αρχόντων. Ορισμένες ελάχιστες διατάξεις έχουν θεσπιστεί σχετικά με την αμοιβή των πολιτικών. Οι αποζημιώσεις για τη συμμετοχή σε συνεδριάσεις καθορίζονται, ως ένα βαθμό, τοπικά. Το ίδιο ισχύει με την υπηρεσία ενημέρωσης των πολιτικών. Οι διαφορές είναι γενικά ελάχιστες.

Ιρλανδία

Πολλοί νόμοι ρυθμίζουν την οργάνωση και τις λειτουργίες του συστήματος της τοπικής αυτοδιοίκησης στο σύνολό του. Το καθεστώς των μελών της αυτοδιοίκησης δεν προσεγγίζεται σε γενική μορφή μέσα στη νομοθεσία εκτός από ό,τι αφορά σε ορισμένα ειδικά ζητήματα που προσδιορίζονται

σε κεντρικό επίπεδο, όπως τα οδοιπορικά, το κατώτατο όριο ηλικίας ή η δήλωση συμφερόντων.

Ηνωμένο Βασίλειο

Το καθεστώς των μελών της τοπικής αυτοδιοίκησης στην Αγγλία και την Ουαλλία καθορίζεται από το νόμο για την τοπική αυτοδιοίκηση του 1972 (όπως τροποποιήθηκε το 1980, το 1985 και το 1986), ανάλογες διατάξεις για τη Σκωτία εμφανίζονται στο νόμο για την τοπική αυτοδιοίκηση (Σκωτία) του 1973. Η τοπική αυτοδιοίκηση δεν διαθέτει καμιά ελευθερία κινήσεων. Το καθεστώς των αιρετών αρχόντων είναι εκείνο των κατόχων θέσεων στη δημόσια διοίκηση.

Κάτω Χώρες (μόνο κοινότητες)

Οι διάφορες διατάξεις είτε εμπεριέχονται μέσα στις νομοθετικές ρυθμίσεις σχετικά με τα καθήκοντα και τις υποχρεώσεις των οργανισμών στους οποίους ανήκουν οι αιρετοί άρχοντες, είτε απορρέουν από αυτές. Το εθνικό νομοθετικό πλαίσιο αποτελείται από το μέρος III του Συντάγματος και από το νόμο για τις Κοινότητες του 1851, που ενημερώνονται τακτικά.

Οι περιπτώσεις για τις οποίες ο νόμος για τις κοινότητες ορίζει ότι οι αιρετοί τοπικοί άρχοντες «υποχρεώνονται ή όχι», «μπορούν ή δεν μπορούν», είναι οι ακόλουθες:

- ο όρκος που δίνουν οι αιρετοί άρχοντες κατά την ανάληψη των καθηκόντων τους με τον οποίο βεβαιώνουν ότι για να οριστούν μέλη του συμβουλίου, δεν υποσχέθηκαν ούτε έδωσαν, άμεσα ή έμμεσα, οποιοδήποτε δώρο σε οποιονδήποτε, με ο,τιδήποτε πρόσχημα ή όνομα, ούτε αποδέχθηκαν, σε αντάλλαγμα μιας ενέργειας ή αποστολής κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, δώρα ή υποσχέσεις, άμεσα ή έμμεσα, εκ μέρους οιαδήποτε (άρθρο 45)
- συνοδεύεται από ένα κανονισμό σύμφωνα με τον οποίο οι αιρετοί άρχοντες θα ψηφίζουν, δίχως εξουσιοδότηση ή οδηγίες όσων θα τους εκλέξουν (άρθρο 51)
- ασυμβίβαστο ανάμεσα στο αξίωμά τους και ορισμένες από τις δραστηριότητές τους
- η προσωπική οικονομική ευθύνη των μελών του συμβουλίου ή του εκτελεστικού του δήμου, σε περίπτωση που οι δαπάνες δεν συμπίπτουν με τον κανονισμό (άρθρα 248 και 263).

Παρά τις εθνικές νομοθετικές ρυθμίσεις σχετικά με τους αιρετούς τοπικούς άρχοντες, η τοπική αυτοδιοίκηση διαθέτει μεγάλη ελευθερία κινήσεων.

Βέλγιο (μόνο κοινότητες)

Οι νομοθετικές ή κανονιστικές διατάξεις δεν αφήνουν, καταρχήν, ελευθερία κινήσεων στην τοπική αυτοδιοίκηση. Η εφαρμογή τους από τη μεριά της υπόκειται στον έλεγχο (κηδεμονία) των υπερκείμενων αρχών που μπορούν να ακυρώσουν οποιαδήποτε απόφαση που δε θα ήταν σύμφωνη με τις διατάξεις αυτές.

Ομοσπονδιακή Δημοκρατία Γερμανίας

Ναι, οι νόμοι των διαφόρων κρατιδίων για την τοπική αυτοδιοίκηση. Οι τοπικές αρχές έχουν, κατά περίπτωση, κάποια ελευθερία κινήσεων.

Αυστρία

Το καθεστώς των τοπικών και περιφερειακών αιρετών αρχόντων διέπεται από συνθήκες ή συνταγματικές νομοθετικές διατάξεις. Οι ίδιοι οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης δεν έχουν αποφασιστικές εξουσίες.

Ελβετία

Δεν υπάρχουν εθνικές διατάξεις. Το καθεστώς και οι συνθήκες εργασίας των τοπικών αιρετών αρχόντων ρυθμίζονται βασικά από τους ενδιαφερόμενους οργανισμούς (κοινότητες), εκτός από ορισμένες διατάξεις που θεσπίζονται από τα καντόνια και αναφέρονται σε προβλήματα προσωπικού ασυμβίβαστου (π.χ. σχέσεις συγγένειας), ή ασυμβίβαστου θέσης. Ωστόσο, τα καντόνια έχουν εκδώσει συχνά κοινοτικούς νόμους που αφορούν πολυάριθμες μικρές κοινότητες, οι οποίες δεν διέθεταν ιδιαίτερο κανονισμό. Οι κοινότητες αυτές ήταν οργανωμένες κάποτε, ως τη δεκαετία του 1960, επάνω στη βάση του εθιμικού δικαίου. Οι νόμοι-πλαίσιο που ψήφισαν τα καντόνια για να καλύψουν το κενό αυτό ήρθαν συχνά σε σύγκρουση με τις αυτόνομες νομικές δομές της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Γαλλία

Ναι, ο κοινοτικός Κώδικας και ο Νόμος της 10 Αυγούστου 1871, συμπληρωμένοι από διάφορα κείμενα, καθορίζουν τις διατάξεις σχετικά με το καθεστώς και τις συνθήκες εργασίας των αιρετών αρχόντων. Οι διατάξεις αυτές αναφέρονται βασικά:

- στη διαθεσιμότητα των αιρετών αρχόντων (άδεια απουσίας...)
- στις χρηματικές αποζημιώσεις (επίδομα θέσης, έξοδα μετακίνησης και παράστασης)
- στην κοινωνική προστασία (σύνταξη...)
- στην ευθύνη των δημάρχων
- δεν υπάρχει ειδικό καθεστώς για τους γενικούς συμβούλους.

Κύπρος

Ναι, υπάρχουν εθνικοί νόμοι.

Ιταλία

Ναι, πολλοί νόμοι: ο πιο πρόσφατος είναι εκείνος της 27-12-1985, αρ. 816, που ρυθμίζει το ζήτημα.

Λουξεμβούργο

Το καθεστώς και οι αρμοδιότητες των διαφόρων μελών του κοινοτικού σώματος ορίζονται από το νόμο. Οι κοινότητες πάντως καλούνται να εφοδιαστούν με εσωτερικό κανονισμό που θα μπορέσει να προσδιορίσει την πρακτική άσκηση των δικαιωμάτων των αιρετών αρχόντων. Αυτό συμβαίνει ειδικότερα με τα δικαιώματα των κοινοτικών συμβούλων στο θέμα των ερωτήσεων που θέτουν στο εκτελεστικό όργανο συμβουλευτικά.

Πορτογαλία

Ναι, το καθεστώς των τοπικών αιρετών αρχόντων ρυθμίζεται από το νόμο αρθρ. 29/87 της 30-6-1987. Σύμφωνα με το Σύνταγμα — άρθρο 167 — η νομοθετική δικαιοδοσία στο θέμα του καθεστώτος των αιρετών αρχόντων, συμπεριλαμβανομένου του τρόπου αποζημίωσής τους, ανήκει αποκλειστικά στη Βουλή της Δημοκρατίας.

Ισπανία

Ναι, πολλοί νόμοι: Νόμος για την Τοπική Αυτοδιοίκηση της 2-4-1985 (αρ. 73-78) διάταγμα της 18-4-1986 (αρ. 72 και 73) και ο Κανονισμός οργάνωσης, λειτουργίας και νομικού καθεστώτος των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης της 28-11-1986 (αρ. 6 έως 22).

Τουρκία

Ναι, ο Νόμος για τους δήμους (1930) και ο Νόμος για τους νομούς (1913) (που τροποποιήθηκε στις 16-4-1987) αρ. 3360.

2. Το καθεστώς των τοπικών και περιφερειακών αιρετών αρχόντων**2.1. Ποια είναι η διάρκεια της θητείας των τοπικών και περιφερειακών αιρετών αρχόντων;**

Η διάρκεια της θητείας των τοπικών και περιφερειακών αιρετών αρχόντων στις διάφορες χώρες είναι:

Σουηδία:	3 χρόνια
Ελβετία:	3-4 χρόνια
Ισπανία:	4 χρόνια
Πορτογαλία:	4 χρόνια
Ηνωμένο Βασίλειο:	4 χρόνια
Νορβηγία:	4 χρόνια
Δανία:	4 χρόνια
Κάτω Χώρες:	4 χρόνια

Ορισμένα γερμανικά

κρατίδια:	4 χρόνια
Ιταλία:	5 χρόνια
Τουρκία:	5 χρόνια
Ιρλανδία:	5 χρόνια
Κύπρος:	5 χρόνια

Άλλα γερμανικά

κρατίδια:	5 ή 6 χρόνια
Αυστρία:	5-6 χρόνια
Γαλλία:	6 χρόνια
Βέλγιο:	6 χρόνια
Λουξεμβούργο	6 χρόνια

Επειδή τα περιφερειακά συμβούλια στη Γαλλία αποτελούνται από τοπικούς συμβούλους που εκλέγονται έμμεσα και από μέλη του κοινοβουλίου, η θητεία των μελών τους λήγει ταυτόχρονα με την τοπική ή κοινοβουλευτική θητεία τους.

2.2. Ποιες είναι οι απαιτούμενες προϋποθέσεις για υποβολή υποψηφιότητας σε τοπικές ή περιφερειακές εκλογές;

Για παράδειγμα, οι προϋποθέσεις αυτές περιλαμβάνουν τη διανομή ή την καταβολή τοπικών φόρων στον αντίστοιχο οργανισμό;

Αναφέρονται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α. υπηκοότητα της αντίστοιχης χώρας

Αυστρία, Βέλγιο, Κύπρος, Γαλλία, Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Νορβηγία, Πορτογαλία, Ισπανία, Ελβετία, Τουρκία, Ηνωμένο Βασίλειο (βρετανική ή ιρλανδική υπηκοότητα). Οι αλλοδαποί μπορούν, πλέον, να θέτουν υποψηφιότητα στις το-

πικές εκλογές στη Δανία, την Ιρλανδία, τις Κάτω Χώρες και τη Σουηδία.

β. ηλικία

18 χρόνια: Δανία, Γαλλία (σύμβουλοι), Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας (στα περισσότερα κρατίδια), Ιρλανδία, Νορβηγία, Πορτογαλία, Ισπανία, Σουηδία, ορισμένα καντόνια της Ελβετίας·

20 χρόνια: ορισμένα ελβετικά καντόνια·

21 χρόνια: Αυστρία, Βέλγιο, Κύπρος, Γαλλία (δήμαρχοι), Λουξεμβούργο, Κάτω Χώρες, Νορβηγία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας (Βερολίνο και Κάτω Σαξωνία)·

25 χρόνια: Τουρκία.

γ. εκπλήρωση στρατιωτικών υποχρεώσεων:

Κύπρος, Γαλλία, Τουρκία·

δ. μόνιμη διαμονή μέσα στα όρια του τοπικού ή περιφερειακού οργανισμού Τ.Α.: Αυστρία, Βέλγιο, Κύπρος, Δανία, Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, Λουξεμβούργο, Κάτω Χώρες, Νορβηγία, Ελβετία, Τουρκία, Ηνωμένο Βασίλειο·

ε. καταβολή τοπικών φόρων στον οργανισμό: Γαλλία, Ιρλανδία, Ηνωμένο Βασίλειο (εναλλακτικά με το σημείο δ)·

ζ. τόπος κύριας εργασίας στην επικράτεια του τοπικού οργανισμού: Ηνωμένο Βασίλειο (εναλλακτικά με τα σημεία δ. και ε.)·

η. εκλογικά δικαιώματα και διατήρησή τους κατά τη διάρκεια της θητείας στην κοινότητα: Ηνωμένο Βασίλειο (εναλλακτικά με τα σημεία δ., ε., και ζ.), Λουξεμβούργο·

Άλλες προϋποθέσεις που μπορούν να αποτελούν κώλυμα για την ανάληψη αξιώματος:

θ. πρόσφατη καταδίκη για αδίκημα που επισύρει ποινή φυλακίσεως: Βέλγιο, Δανία, Γαλλία, Ιταλία, Ιρλανδία, Πορτογαλία, Ηνωμένο Βασίλειο·

ι. πτώχευση: Ηνωμένο Βασίλειο, Λουξεμβούργο·

κ. δήλωση ως διανοητικά ασθενούς: Δανία, Ιταλία, Κάτω Χώρες, Πορτογαλία, Σουηδία, Ομοσπονδ. Δημ. Γερμανίας.

λ. συγγένεια εξ αίματος με το δήμαρχο ή με άλλο μέλος του συμβουλίου ή συγγένεια εξ αγχιστείας: Βέλγιο, Γαλλία (με εξαίρεση τους συζύγους)·

μ. έλλειψη απολυτηρίου στοιχειώδους εκπαίδευσης: Τουρκία·

ν. δικαστική απαγόρευση: Τουρκία, Δανία, Σουηδία·

ξ. επιβολή προστίμου άνω των 500 λιρών Αγγλίας από δημόσιο ταμείο της περιοχής: Ηνωμένο Βασίλειο·

ο. καταδίκη για εκλογικό αδίκημα: Ηνωμένο Βασίλειο.

2.3. Μπορεί ένας αιρετός άρχοντας να κατέχει ταυτόχρονα ένα άλλο αιρετό αξίωμα σε τοπικό, περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο;

Σε όλες τις απαντήσεις που μας έχουν έρθει, καταφατικά απάντησαν σ' αυτό το ερώτημα οι: Νορβηγία, Σουηδία, Δανία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιρλανδία, Κάτω Χώρες, Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, Ελβετία (με επιφύλαξη ορισμένων περιορισμών που τίθενται τοπικά), Βέλγιο, Αυστρία, Γαλλία. Οι τρεις τελευταίες χώρες υπογράμμισαν το γεγονός ότι δεν είναι δυνατό να κατέχει κανείς αιρετό αξίωμα σε περισσότερες από μία κοινότητες. Η ελβετική απάντηση επισημαίνει ότι ένα μέλος της κοινοτικής εκτελεστικής εξουσίας δεν μπορεί να μετέχει στην τοπική βουλή.

Επάνω σ' αυτό το θέμα, στη *Γαλλία*, μια κοινοτική επιθεώρηση πραγματοποιήσε στις αρχές της δεκαετίας του 1980 μια έρευνα που αφορούσε 1.668 ατομικές περιπτώσεις (491 βουλευτές, 315 γερουσιαστές, 67 ευρωβουλευτές, 5 προέδρους περιφερειακών συμβουλίων, 44 υπουργούς, 51 προέδρους γενικών συμβουλίων, 6 προέδρους δήμων και 689 περιφερειακούς συμβούλους. Από αυτή την έρευνα προκύπτει ότι 666 κοινοβουλευτικοί και 188 μη κοινοβουλευτικοί, έχουν τουλάχιστον ένα τοπικό αξίωμα (από τους οποίους 78 περιφερειακοί σύμβουλοι που είναι επίσης γενικοί σύμβουλοι και δήμαρχοι σε πόλεις άνω των 9.000 κατοίκων, ή αντιδήμαρχοι σε πόλεις άνω των 30.000). Οι αριθμοί αυτοί έχουν απλά ενδεικτική αξία και είναι βέβαιο ότι η πρακτική της συγκέντρωσης πολλών αιρετών αξιωμάτων και λειτουργημάτων είναι ευρύτατα διαδεδομένη στη Γαλλία.

Στη *Δανία* συμβαίνει οι αιρετοί εκπρόσωποι να κατέχουν αξιώματα ταυτόχρονα σε τοπικό, περιφερειακό και κοινοβουλευτικό επίπεδο. Η ανάληψη δύο αξιωμάτων είναι πιο συνηθισμένη, κύρια σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.

Σε ό,τι αφορά την *Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας*, πρέπει να διευκρινίσουμε ότι η συγκέντρωση αυτή είναι εφικτή και ότι στην πράξη δεν είναι σπάνια.

Στην *Αυστρία*, το ίδιο πρόσωπο δεν μπορεί να καταλαμβάνει περισσότερα αξιώματα· μόνο ένα κοινοτικό αξίωμα είναι συμβατό με το βουλευτικό. Πολλοί δήμαρχοι επίσης ασκούν αυτό το λειτούργημα.

Στο *Βέλγιο*, δεν υπάρχει νόμος που να απαγορεύει να αναλαμβάνει κανείς δύο ή και τρία αξιώματα διαφόρων επιπέδων. Μόνο τα κόμματα κινούνται προς αυτή την κατεύθυνση. Το Χριστιανικό Λαϊκό Κόμμα εφαρμόζει την απαγόρευση της συγκέντρωσης για τα αξιώματα του δημάρχου και του αντιδημάρχου σε κοινότητες άνω των 30.000 κατοίκων. Το φλαμανδικό

και το βαλλονικό σοσιαλιστικό κόμμα έχουν πάρει την ίδια απόφαση στις μεγάλες πόλεις.

Επίσης, υπάρχει διάσταση στις *Κάτω Χώρες* ανάμεσα στη νομοθεσία και την πολιτική πραγματικότητα: η συγκέντρωση αξιωμάτων είναι νομικά εφικτή, αλλά, στην πράξη, τα πολιτικά κόμματα δεν συμπεριλαμβάνουν πια στα ψηφοδέλτιά τους υποψήφιους που να έχουν ήδη θητεύσει σε αιρετό αξίωμα. Το ίδιο συμβαίνει επίσης ολοένα περισσότερο και στη *Δανία*.

Υπάρχουν στην *Ιταλία* σοβαροί περιορισμοί νομικής τάξης: όχι μόνο δεν επιτρέπεται να είναι κανείς μέλος συμβουλίου στο ίδιο περιφερειακό, επαρχιακό ή δημοτικό επίπεδο, αλλά η συμμετοχή σε ένα από τα σώματα του Κοινοβουλίου, ή στην εθνική κυβέρνηση, είναι ασυμβίβαστη με το αξίωμα του περιφερειακού συμβούλου.

Στην *Ιρλανδία*, περίπου το 20% των νομαρχιακών συμβούλων είναι επίσης μέλη δημοτικών συμβουλίων στις πόλεις. Μερικοί είναι και μέλη του Κοινοβουλίου. Από τις γενικές εκλογές του 1987, 114 βουλευτές (69% του συνόλου) και 33 γερουσιαστές (55% του συνόλου) είναι επίσης μέλη της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Στο *Λουξεμβούργο*, ένας τοπικός αιρετός άρχοντας μπορεί να είναι βουλευτής στο εθνικό συμβούλιο ή στο Ευρωκοινοβούλιο. Εξάλλου τα 3/4 των βουλευτών κατέχουν επίσης ένα τοπικό αξίωμα. Ένας καινούριος νόμος της 13 Μαρτίου 1987 ρυθμίζει το ζήτημα του ασυμβίβαστου.

Στην *Ισπανία*, είναι εφικτό στο τοπικό επίπεδο· σε περιφερειακό επίπεδο, στις Αυτόνομες κοινότητες, είναι επίσης εφικτό τόσο στην κυβέρνηση όσο και στην Περιφερειακή Συνέλευση, αλλά σε εθνικό επίπεδο είναι συμβατό μόνο με το αξίωμα του Γερουσιαστή.

Στην *Πορτογαλία* είναι αδύνατο να αναλάβει κανείς αιρετό αξίωμα σε περισσότερες από μία κοινότητες. Στην ίδια κοινότητα, ένα μέλος του εκτελεστικού οργάνου δεν μπορεί να συμμετέχει στη βουλευτική συνέλευση. Η συμμετοχή στην εθνική κυβέρνηση είναι ασυμβίβαστη με το αξίωμα του μέλους ενός τοπικού εκτελεστικού οργάνου.

Στην *Τουρκία*, ο νόμος θεσπίζει μερικούς περιορισμούς: εντούτοις οι νόμοι προβλέπουν τη συγκέντρωση μερικών αξιωμάτων. Για παράδειγμα, ένα αιρετό μέλος μιας δημοτικής ή νομαρχιακής εκτελεστικής επιτροπής μπορεί να συμμετέχει στην τοπική βουλευτική Συνέλευση.

Στο *Ηνωμένο Βασίλειο* ένας αιρετός τοπικός άρχοντας μπορεί να κατέχει ταυτόχρονα πολλά αιρετά αξιώματα. Το 1985, το 13% μόνο των συμβούλων που αποτέλεσαν αντικείμενο της έρευνας ήταν μέλη πολλών συμβουλίων (δίχως να ληφθεί υπόψη η συμμετοχή σε ενοριακό συμβούλιο).

2.4. Ποια είναι τα αξιώματα ή οι δραστηριότητες που είναι ασυμβίβαστα με την άσκηση της θητείας ενός αιρετού τοπικού ή περιφερειακού άρχοντα;

Δανία

Καταρχήν, δεν υπάρχουν αξιώματα ασυμβίβαστα με την άσκηση τέτοιας θητείας, αλλά στην πράξη μπορεί να φανεί δύσκολο να συνδυαστεί το λειτούργημα του γενικού γραμματέα του δήμου με το αξίωμα του αιρετού μέλους του τοπικού συμβουλίου.

Σουηδία

Η θέση του διευθυντή της κοινοτικής ή της επαρχιακής διοίκησης ή η άσκηση κάποιων άλλων καθηκόντων στο επίπεδο της επαρχίας ή στη δημόσια διοίκηση.

Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας

Να είναι κάτοχος θέσης στη διοίκηση του οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης ή μέσα στο θεσμό που έχει την ευθύνη της εποπτείας του αντίστοιχου Ο.Τ.Α.

Ελβετία

Να είναι υπάλληλος του αντίστοιχου Ο.Τ.Α., παρά το ότι ο περιορισμός αυτός τείνει να εκλείψει.

Αυστρία

Θέση κλειδί στον ιδιωτικό οικονομικό τομέα (εταιρείες περιορισμένης ευθύνης, τραπεζικός τομέας, εμπορικός τομέας).

Ηνωμένο βασίλειο

Κάθε αμειβόμενη θέση ή απασχόληση (πλην του προέδρου και του αντιπροέδρου) για την οποία οι διορισμοί γίνονται ή επικυρώνονται από την τοπική αρχή, από μία επιτροπή ή υποεπιτροπή της τοπικής αρχής, ή από μία επιτροπή ή μικτή επιτροπή στην οποία εκπροσωπείται η τοπική αρχή, είναι ασυμβίβαστη με την άσκηση καθηκόντων τοπικού αιρετού άρχοντα.

Ιρλανδία

Η νομοθεσία προβλέπει ότι τα άτομα που ανήκουν στις παρακάτω κατηγορίες δεν μπορούν να γίνουν μέλη ενός οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης:

- α. μέλη των ενόπλων δυνάμεων και της αστυνομίας·
- β. ορισμένες κατηγορίες υπαλλήλων της διοίκησης του Ο.Τ.Α. ή ενός γειτονικού Ο.Τ.Α.
- γ. ορισμένες κατηγορίες δημοσίων υπαλλήλων·
- δ. τα μέλη διοικητικών συμβουλίων (και σε μερικές περιπτώσεις οι υπάλληλοι) ορισμένων δημόσιων οργανισμών.

Η πολιτική της κυβέρνησης επιτάσσει εξάλλου να παραιτείται ένας υπουργός από κάθε τοπική συνέλευση της οποίας θα ήταν μέλος.

Ιταλία

Ανάμεσα στο πλήθος των αξιωμάτων που είναι ασυμβίβαστα με ένα αιρετό λειτούργημα στο τοπικό συμβούλιο, ας αναφέρουμε:

- τους ανώτερους αξιωματικούς της αστυνομίας και τους υψηλόβαθμους υπαλλήλους·
- πρόσωπα που ασκούν εξουσίες ελέγχου στην περιφερειακή ή στην τοπική αυτοδιοίκηση·
- πρόσωπα που υπηρετούν στους αντίστοιχους οργανισμούς περιφερειακής ή τοπικής αυτοδιοίκησης, καθώς και το προσωπικό που στελεχώνει τους οργανισμούς της περιφέρειας, της επαρχίας, ή της κοινότητας·
- και, στον τομέα όπου ασκούν τα καθήκοντά τους οι κυβερνητικοί αξιωματούχοι, οι νομάρχες και οι αναπληρωτές νομάρχες, οι ανώτεροι αξιωματικοί των ενόπλων δυνάμεων, οι εκκλησιαστικοί λειτουργοί, διάφοροι δικαστικοί και δικαστές.

Τα πρόσωπα αυτά μπορούν να εκλεγούν κανονικά αν παραιτηθούν ή απαλλαγούν από τα καθήκοντά τους.

Οι ανώτατοι δικαστές και τα μέλη του Συμβουλίου Επικρατείας ή του συνταγματικού Συμβουλίου δεν μπορούν να είναι περιφερειακοί σύμβουλοι.

Γαλλία

Ορισμένα αξιώματα είναι ασυμβίβαστα με την άσκηση ενός αιρετού λειτουργήματος μέσα στην περιφέρεια στην οποία ασκούνται αυτά τα αξιώματα.

Αυτά περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- νομάρχες, αναπληρωτές νομάρχες και γενικοί γραμματείς νομαρχίας·
- ορισμένοι δικαστικοί·
- υπάλληλοι των ενεργών αστυνομικών σωμάτων·
- αξιωματικοί των ενόπλων δυνάμεων·
- υπάλληλοι νομαρχίας ή επαρχείου·
- έμμισθοι υπάλληλοι του οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης·

- ορισμένοι αρχιτέκτονες, μηχανικοί και άλλοι υπεύθυνοι σε δημόσια έργα·
  - εργολήπτες δημοτικών υπηρεσιών.
- Μερικοί ενδιαφερόμενοι είναι, πραγματικά, εκλόγιμοι αν απαλλαγούν από τα σχετικά καθήκοντα.
- Πρέπει να γίνονται ορισμένες διακρίσεις ανάμεσα σε τοπική αιρετή θητεία και σε δημοτικό ή σε νομαρχιακό επίπεδο.

Βέλγιο

- α. δεν μπορούν να συμμετέχουν σε κοινοτικά συμβούλια:
- οι διοικητές επαρχιών, τα μέλη της μόνιμης αντιπροσωπείας του επαρχιακού συμβουλίου, οι επαρχιακοί δικαστικοί γραμματείς, οι διευθυντές συνοικιακών τμημάτων·
  - οι στρατιωτικοί ενεργού υπηρεσίας·
  - κάθε πρόσωπο που παίρνει σύνταξη ή επίδομα από την κοινότητα·
  - οι επιθεωρητές και οι αστυνομικοί·
- β. δεν μπορούν να είναι ούτε δήμαρχοι ούτε αντιδήμαρχοι, εκτός από τις πιο πάνω κατηγορίες της παραγράφου α., και οι:
- δικαστικοί και μέλη της εισαγγελίας·
  - οι εκκλησιαστικοί λειτουργοί·
  - οι υπάλληλοι των οικονομικών εφορειών στις κοινότητες που υπάγονται στην περιφέρειά τους·
- γ. δεν μπορούν να είναι μέλη του επαρχιακού συμβουλίου:
- οι κοινοβουλευτικοί (μέλη της Βουλής των Αντιπροσώπων ή της Γερουσίας)·
  - οι διοικητές επαρχιών, οι επαρχιακοί δικαστικοί γραμματείς και οι διευθυντές συνοικιακών τμημάτων·
  - οι δικαστικοί και μέλη της εισαγγελίας·
  - οι δημόσιοι ταμίες και λογιστές του Κράτους ή της επαρχίας·
  - οι κοινοτικοί υπάλληλοι·
- δ. δεν μπορούν να είναι μέλη της μόνιμης αντιπροσωπείας του επαρχιακού Συμβουλίου, εκτός από τις προαναφερθείσες κατηγορίες της παραγράφου γ., και οι:
- εκκλησιαστικοί λειτουργοί·
  - υπάλληλοι της επαρχίας και υπάλληλοι του Κράτους·
  - εκπαιδευτικοί.

Κάτω Χώρες

Η συμμετοχή στο δημοτικό Συμβούλιο είναι ασυμβίβαστη με τα ακόλουθα αξιώματα:

- υπουργός ή γραμματέας·
- αντιπρόσωπος του βασιλιά / ή της βασίλισσας στην επαρχία·
- μέλος της επαρχιακής εκτελεστικής εξουσίας·
- υπάλληλος διορισμένος από τον οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης ή εξονομάτος του και στον οποίο υπάγεται (εκτός από μερικές περιπτώσεις όπως προσωπικό σχολείων και αρχειοφύλακες).

Άλλα αξιώματα ασυμβίβαστα με το λειτούργημα του αντιδημάρχου (“Wethouder”):

- οι περισσότεροι από τους ισόβιους δικαστικούς·
- υπάλληλοι του Υπουργείου Διώξεων (“Openbaar Ministerie”)
- υπάλληλοι διορισμένοι από τις επαρχιακές αρχές.

Δραστηριότητες από τις οποίες αποκλείονται τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου:

- δικηγόροι σε δίκες στις οποίες εμπλέκεται η κοινότητα· συμμετοχή, άμεση ή έμμεση, στην εκχώρηση δημοτικής περιουσίας ή στη συγκέντρωση φόρων με ιδιωτικό συμβόλαιο, συμμετοχή σε κοινοτικές συμβάσεις που αφορούν στην προμήθεια εμπορευμάτων, στην εκτέλεση δημοσίων έργων ή στην αγορά συναλλαγματικών σε βάρος της κοινότητας.

Λουξεμβούργο

Δεν μπορούν να συμμετέχουν στα κοινοτικά συμβούλια:

1. τα μέλη της Κυβέρνησης·
2. οι υπάλληλοι του Υπουργείου Εσωτερικών, οι επιθεωρητές περιοχών και οι γραμματείς και υπάλληλοί τους·
3. οι στρατιωτικοί καριέρας·
4. οι εκκλησιαστικοί λειτουργοί που μισθοδοτούνται ως τέτοιοι από το Κράτος·
5. κάθε εργολήπτης κοινοτικής υπηρεσίας, καθώς και κάθε πρόσωπο που παίρνει πάγια ή μεταβλητή αμοιβή από την κοινότητα ή από οργανισμό υπαγόμενο στη διοίκηση της κοινότητας·
6. οι υπάλληλοι και τα στελέχη της υπηρεσίας υδάτων και δασών, στις κοινότητες που κατέχουν δασικές ιδιοκτησίες·
7. τα μέλη της αστυνομίας και της χωροφυλακής·
8. το προσωπικό της επιθεώρησης εργασίας και ορυχείων.

Δεν μπορούν να είναι δήμαρχοι ή αντιδήμαρχοι, ούτε να ασκήσουν προσωρινά καθήκοντα:

1. τα μέλη του ανωτάτου Δικαστηρίου, των εφετειών και των ειρηνοδικείων, δίχως να συμπεριλαμβάνονται οι αναπληρωτές τους·
2. οι αξιωματούχοι της εισαγγελίας, οι αρχιγραμματείς και οι γραμματείς

- του ανωτάτου Δικαστηρίου, των εφετείων και των ειρηνοδικείων·
3. οι εκκλησιαστικοί λειτουργοί·
  4. οι υπάλληλοι και στελέχη της Διεύθυνσης Γεφυρών και Οδοποιίας, της Διεύθυνσης τεχνικών υπηρεσιών της γεωργίας, των δημοσίων κτιρίων, της Επιθεώρησης υγιεινής, των οικονομικών εφοριών του Δημοσίου και του Δημόσιου Ταμειυτηρίου, αν η κοινότητα της μόνιμης κατοικίας τους περιλαμβάνεται μέσα στα όρια δικαιοδοσίας της δραστηριότητάς τους.

Ισπανία

Μέσα στα αξιώματα που είναι ασυμβίβαστα με το αξίωμα του τοπικού συμβούλου, αναφέρουμε:

- τους έμμισθους υπάλληλους του οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης·
- τους δικηγόρους με συμφέροντα αντίθετα προς τον τοπικό οργανισμό·
- τους εργολήπτες δημοτικών υπηρεσιών·
- τους δικαστές του συνταγματικού Δικαστηρίου.

Πορτογαλία

Στη χώρα αυτή ορισμένα αξιώματα είναι ασυμβίβαστα με την άσκηση αιρετού λειτουργήματος μέσα στην περιφέρεια στην οποία ασκούνται αυτά τα αξιώματα.

Αυτό συμβαίνει, ειδικότερα, με τους:

- δικαστικούς
- δικαστικούς υπαλλήλους
- ανωτέρους εφοριακούς υπαλλήλους
- στρατιωτικούς και αστυνομικούς εν ενεργεία
- εκκλησιαστικούς λειτουργούς
- έμμισθους υπαλλήλους του οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης.

Οι αιρετοί τοπικοί άρχοντες επίσης αποκλείονται από τη συμμετοχή στην εκχώρηση δημοτικής περιουσίας ή υπηρεσιών, ή στη σύναψη συμβάσεων με τον αντίστοιχο Ο.Τ.Α., ειδικότερα, για προμήθεια εμπορευμάτων ή για εκτέλεση δημόσιων έργων.

Νορβηγία

Ορισμένα σημαντικά αξιώματα μέσα στα πλαίσια της επαρχίας ή της κοινότητας, για παράδειγμα: Κυβερνήτης της επαρχίας και βοηθός Κυβερνήτη της επαρχίας.

Τουρκία

Ορισμένα αξιώματα είναι ασυμβίβαστα με την άσκηση αιρετού αξιώματος μέσα στην περιφέρεια όπου αυτά ασκούνται· ειδικότερα:

- όλοι οι δημόσιοι υπάλληλοι
- οι αξιωματικοί των ενόπλων δυνάμεων και οι κληρωτοί
- οι έμμισθοι υπάλληλοι του Ο.Τ.Α.
- οι βουλευτές και οι αρχηγοί χωριών
- οι εργολήπτες δημοτικών και νομαρχιακών υπηρεσιών.

2.5. Οι αιρετοί τοπικοί και περιφερειακοί άρχοντες είναι υποχρεωμένοι να δηλώνουν τα οικονομικά τους συμφέροντα;

Στην *Αυστρία*, την *Κύπρο*, τη *Νορβηγία*, την *Τουρκία* και την *Ελβετία* η απάντηση είναι όχι.

Στη *Σουηδία*, οι αιρετοί εκπρόσωποι δεν οφείλουν να αποκαλύπτουν τις πηγές των εισοδημάτων τους ούτε να δηλώνουν τα οικονομικά τους συμφέροντα τις συγκεκριμένες υποθέσεις που εξετάζει το τοπικό Συμβούλιο.

Η *δανική* απάντηση διευκρινίζει ότι δεν υπάρχει γενική υποχρέωση προκειμένου να είναι κανείς υποψήφιος, αλλά σε ό,τι αφορά στις συζητήσεις για ειδικά θέματα στα οποία αναμιγνύονται τα προσωπικά του συμφέροντα, ένας γενικός σύμβουλος είναι υποχρεωμένος να δηλώσει τα συμφέροντά του και αν χρειαστεί να εγκαταλείψει τη συνεδρίαση.

Στις *Κάτω Χώρες*, δεν υπάρχει επίσης γενική υποχρέωση, αλλά οι δημοτικοί σύμβουλοι πρέπει να μην ασκούν τα δικαιώματά τους να ψηφίζουν σε ζητήματα σχετικά με την επικύρωση ή έγκριση του ισολογισμού κερδών και ζημιών ενός οργανισμού για τον οποίο είναι υπεύθυνοι ή μετέχουν στο διοικητικό του συμβούλιο. Οφείλουν επίσης να απέχουν από την ψηφοφορία σε ζητήματα σχετικά με τους διορισμούς, την κατάργηση θέσεων ή τις απολύσεις που τους θίγουν προσωπικά, ή θίγουν τις συζύγους τους ή τις οικογένειές τους.

Στο *Βέλγιο*, οι τοπικοί και επαρχιακοί αιρετοί άρχοντες δεν είναι υποχρεωμένοι να αποκαλύπτουν τις πηγές των εισοδημάτων τους ή τα οικονομικά τους συμφέροντα. Μπορούν να συγκεντρώνουν τα ιδιωτικά τους εισοδήματα μαζί με εκείνα που προκύπτουν από την άσκηση ενός δημόσιου λειτουργήματος· τα εισοδήματα αυτά πρέπει να δηλώνονται μόνο στην εφορία.

Δεν μπορούν να συμμετάσχουν σε συνεδριάσεις στις οποίες εκείνοι ή οι συγγενείς τους έχουν άμεσο προσωπικό συμφέρον (αρ. 68 του νόμου για τις κοινότητες αρ. 63 του νόμου για τις επαρχίες).

Στο *Λουξεμβούργο* οι τοπικοί αιρετοί άρχοντες δεν είναι υποχρεωμένοι να δηλώνουν τα οικονομικά τους συμφέροντα.

Στην *Ισπανία* οι αιρετοί τοπικοί άρχοντες έχουν την υποχρέωση να παρέ-

χουν, πριν από την έναρξη της θητείας τους, πληροφορίες σχετικά με τα οικονομικά και προσωπικά τους συμφέροντα καθώς και με τις μεταβολές των περιουσιακών τους στοιχείων κατά τη διάρκεια της θητείας τους.

Στην *Πορτογαλία* οι δήμαρχοι και τα μέλη της δημοτικής εκτελεστικής αρχής που ασκούν πλήρως τα καθήκοντά τους είναι υποχρεωμένοι να δηλώνουν τα εισοδήματά τους.

Στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, οι αιρετοί τοπικοί άρχοντες μόνο στη Ρηνανία της Βόρειας Βεστφαλίας έχουν υποχρέωση να παρέχουν στον Πρόεδρο του δημοτικού συμβουλίου πληροφορίες σχετικά με τα οικονομικά και προσωπικά τους συμφέροντα στο μέτρο που αυτά θα μπορούσαν να έχουν κάποια επίπτωση στην άσκηση των καθηκόντων τους.

Στη *Γαλλία* δεν υπάρχει γενική υποχρέωση να δηλώνονται οικονομικά συμφέροντα. Ωστόσο, το άρθρο 121-35 του κοινοτικού Κώδικα ορίζει ότι «είναι παράνομες οι συνεδριάσεις στις οποίες μετέχουν μέλη του συμβουλίου ενδιαφερόμενα για τη συζητούμενη υπόθεση, είτε προσωπικά είτε ως εντολοδόχοι». Εξάλλου, στην περίπτωση που τα συμφέροντα του δημάρχου είναι αντίθετα με εκείνα της κοινότητας, το δημοτικό συμβούλιο ορίζει άλλο μέλος του ως εκπρόσωπο της κοινότητας, είτε στη δικαιοσύνη, είτε στις συμβάσεις. Τέλος, πρέπει να επισημάνουμε την ξεχωριστή σημασία του άρθρου L 175 του ποινικού Κώδικα που αφορά στους υπαλλήλους ή τους αιρετούς άρχοντες (με εξαίρεση εκείνους των κοινοτήτων με λιγότερους από 1.500 κατοίκους) που αποκτούν ή αποδέχονται οποιοδήποτε όφελος στις πράξεις, κατακυρώσεις δημοπρασιών, επιχειρήσεις ή εταιρίες του δημοσίου, για τις οποίες ασκούν, εν όλω ή εν μέρει, τη διοίκηση ή την εποπτεία. Το άρθρο αυτό συχνά ερμηνεύεται με πολύ ευρύ τρόπο και δεν είναι απαραίτητο να έχει ενεργήσει ο δήμαρχος με δόλια πρόθεση. Επιπλέον, άσχετα από τις πραγματικές του εξουσίες, μπορεί να του αποδοθεί άσκηση επιρροής επάνω στην απόφαση που θα παρθεί.

Στην *Ιρλανδία* κάθε οργανισμός τοπικής αυτοδιοίκησης που ασχολείται με τη χωροταξία και την πολεοδομία είναι υποχρεωμένος βάσει του νόμου για την τοπική αυτοδιοίκηση (διαχείριση και ανάπτυξη) του 1976 να διατηρεί ένα κατάλογο όπου να αναπαράγεται το περιεχόμενο των δηλώσεων οικονομικών συμφερόντων που κάνουν τα στελέχη και τα μέλη του οργανισμού· ο κατάλογος βρίσκεται στη διάθεση του κοινού για ενημέρωση. Τα συμφέροντα που πρέπει να δηλώνονται περιλαμβάνουν όλα τα εισοδήματα από κτηματική περιουσία, από κάθε εμπορική δραστηριότητα που συνεπάγεται κτηματικές συναλλαγές, ή την αξιοποίηση οικοπέδων στην οποία αναμιγνύεται ή απασχολείται ο ενδιαφερόμενος και κάθε εμπορική δραστη-

ριότητα, επάγγελμα ή τέχνη έχει ασκήσει ο ίδιος που να σχετίζεται με κτηματικές συναλλαγές ή με αξιοποίηση οικοπέδων. Η μη τήρηση αυτών των υποχρεώσεων αποτελεί αδίκημα που επισύρει μέγιστη ποινή 800 λιρών πρόστιμου ή φυλάκισης έξι μηνών, δηλαδή και της μιας και της άλλης· μία καταδίκη στερεί από τον ενδιαφερόμενο την ιδιότητα του μέλους του οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης για το υπόλοιπο της θητείας του.

Όταν έρθει στην ημερήσια διάταξη ενός οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης ένα ζήτημα που υπάγεται στις διατάξεις των νόμων για την πολεοδομία ή σχετικό με την εκχώρηση ή απόκτηση οικοπέδων, και ένα μέλος έχει συμφέροντα σ' αυτό τον τομέα, τότε εκείνος πρέπει να δηλώσει αυτά τα συμφέροντα και να μην πάρει μέρος στη συνεδρίαση. Οι ποινές που προαναφέρθηκαν είναι εφαρμόσιμες επίσης και σ' αυτή την περίπτωση.

Υπάρχει άλλωστε μια γενική νομοθεσία σχετικά με όλους τους δημόσιους οργανισμούς με στόχο την πρόληψη της διαφθοράς.

Στο *Ηνωμένο Βασίλειο* η δήλωση οικονομικών συμφερόντων ρυθμίζεται από νόμο. Οι ισχύουσες διατάξεις περιέχονται μέσα στους νόμους για την τοπική αυτοδιοίκηση του 1972 (Αγγλία και Ουαλλία) και του 1973 (Σκωτία). Με βάση αυτές τις διατάξεις, ένας σύμβουλος που έχει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό συμφέρον σε μια υπόθεση που εξετάζεται από το συμβούλιο ή την επιτροπή της οποίας είναι μέλος, οφείλει να το αποκαλύψει. Γι' αυτό πρέπει να κάνει γενική γραπτή δήλωση ή προφορική δήλωση το νωρίτερο δυνατό μετά την έναρξη μιας συνεδρίασης στη διάρκεια της οποίας τίθεται το ζήτημα, και έπειτα να απόσχει από ομιλία ή ψήφο σ' αυτό το ζήτημα. Η αθέτηση αυτής της υποχρέωσης αποτελεί αδίκημα. Ο υπουργός έχει ωστόσο τη δυνατότητα να χορηγεί άδειες προκειμένου να επιτραπεί στους συμβούλους να ομιλούν ή να ψηφίζουν για υποθέσεις για τις οποίες έχουν δηλώσει ότι έχουν οικονομικό συμφέρον. Η τοπική αρχή οφείλει να διατηρεί ένα κατάλογο των γενικών γραπτών δηλώσεων και να τον θέτει στη διάθεση των μελών που επιθυμούν να τον συμβουλευτούν.

2.6. Η άσκηση της θητείας αιρετού τοπικού ή περιφερειακού άρχοντα συνεπάγεται κάποια μορφή ασυλίας ανάλογη με εκείνη που απολαμβάνουν τα μέλη του Κοινοβουλίου;

Η απάντηση σ' αυτό το ερώτημα είναι όχι σχεδόν από όλες τις χώρες: Βέλγιο, Κύπρος, Δανία, Γαλλία, Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Κάτω Χώρες, Νορβηγία, Ισπανία (για τους τοπικούς άρχοντες), Σουηδία, Ελβετία, Τουρκία.

Στην περίπτωση της *Δανίας*, της *Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της*

Γερμανίας, της Σουηδίας, διευκρινίζεται ότι οι τοπικοί άρχοντες όχι μόνο δεν απολαμβάνουν γενική ασυλία διώξεων αλλά δεν απολαμβάνουν ούτε την ασυλία για τις δηλώσεις που κάνουν μέσα στο δημοτικό συμβούλιο. Οι περιφερειακοί σύμβουλοι ωστόσο έχουν στην *Ιταλία* το δεύτερο τύπο ασυλίας. Η *Αυστρία* διευκρινίζει ότι δεν υπάρχουν τέτοιες ασυλίες στο επίπεδο των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, αλλά ότι τα μέλη των βουλών των τοπικών κρατιδίων (LÄNDER) έχουν ασυλία. Ο Σύνδεσμος δημάρχων της *Γαλλίας* διευκρινίζει ότι ενώ η τοπική ή περιφερειακή αιρετή θητεία δεν συνεπάγεται ασυλία, ο Κώδικας ποινικής δικονομίας προβλέπει δικονομικές εγγυήσεις: ένας αιρετός τοπικός άρχοντας μπορεί να κατηγορηθεί για κακούργημα ή για πλημμέλημα κατά την άσκηση των καθηκόντων του, όμως η δίωξη μπορεί να αποφασιστεί μόνο ύστερα από παρέμβαση της εισαγγελίας του Αρείου Πάγου. Ενώ για ένα κακούργημα ή πλημμέλημα που έχει διαπράξει ο άρχοντας εκτός της άσκησης των καθηκόντων του δεν μπορεί να διωχθεί μέσα στην περιφέρεια της εδαφικής του δικαιοδοσίας· η δίωξη παραπέμπεται στη δικαιοδοσία άλλης περιφέρειας.

Στο *Ηνωμένο Βασίλειο* το άρθρο 265 του νόμου για τη δημόσια υγεία του 1875 (όπως συμπληρώθηκε από το νόμο για την τοπική αυτοδιοίκηση — διάφορες διατάξεις — του 1976) απαλλάσσει τα μέλη ενός οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης από κάθε προσωπική ευθύνη για κάθε πράξη που έχει γίνει καλόπιστα κατά την εκπλήρωση των καθηκόντων αυτού του οργανισμού. Η ασυλία αυτή δεν φθάνει ως το σημείο να τους απαλλάσσει από τα πρόστιμα που επιβάλλονται για προξένηση οικονομικών ζημιών στον αντίστοιχο οργανισμό.

Κατά τα άλλα, τα μέλη των Ο.Τ.Α. αντιμετωπίζονται όπως οι υπόλοιποι πολίτες.

Στην *Πορτογαλία* οι τοπικοί αιρετοί άρχοντες απολαμβάνουν μια ασυλία, στο θέμα της ποινικής προστασίας, ανάλογη με εκείνη που έχουν τα μέλη του κοινοβουλίου.

Στις *Κάτω Χώρες* οι τοπικοί αιρετοί άρχοντες έχουν ασυλία για τις δηλώσεις που κάνουν, προφορικά ή γραπτά, μέσα στο δημοτικό Συμβούλιο ή στις επιτροπές του.

Στην *Ιρλανδία*, το ζήτημα αυτό δεν αντιμετωπίζεται μέσα στη νομοθεσία. Ωστόσο οι δηλώσεις που γίνονται κατά τις συνεδριάσεις των συμβουλίων και είναι σχετικές με την εκπλήρωση των καθηκόντων της τοπικής αυτοδιοίκησης απολαμβάνουν κάποια περιορισμένη μορφή ασυλίας. Σε περίπτωση διάστασης αναλαμβάνουν τα δικαστήρια να αποφανθούν για την έκταση αυτής της ασυλίας με βάση τις ιδιαίτερες περιστάσεις της υπόθεσης.

- 2.7. Υπάρχουν τοπικοί ή περιφερειακοί άρχοντες που, εξαιτίας κάποιου ιδιαίτερου φόρτου εργασίας (για παράδειγμα, δήμαρχος, αντιδήμαρχος, επικεφαλής της πλειοψηφίας του δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου, πρόεδρος επιτροπής), θεωρείται ότι ασκούν καθήκοντα με πλήρη ή μερική απασχόληση που να δίνουν δικαίωμα σε αντίστοιχη αμοιβή ή αποζημίωση;

Νορβηγία

Στις περισσότερες κομητείες υπάρχουν δήμαρχοι πλήρους απασχόλησης και δήμαρχοι μερικής απασχόλησης. Σε ορισμένες μεγάλες πόλεις οι πρόεδροι των σημαντικότερων επιτροπών και οι βοηθοί δημάρχων πλήρους ή μερικής απασχόλησης έχουν επίσης σημαντικά καθήκοντα. Η αμοιβή ενός δημάρχου πλήρους απασχόλησης είναι ίδια με εκείνη του επικεφαλής της διοίκησης του αντίστοιχου οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης.

Σουηδία

Ναι, αλλά αυτό εξαρτάται από τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης. Ο Πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου της δημαρχίας ή της κομητείας ασκεί ουσιαστικά πάντοτε τα καθήκοντά του με πλήρη απασχόληση. Ανάλογα με το μέγεθος της κοινότητας ή της κομητείας, μπορεί να υπάρχουν κι άλλοι εκπρόσωποι πλήρους απασχόλησης (από δύο ως δέκα) με αντίστοιχες αποδοχές.

Δανία

Οι δήμαρχοι και οι αντιδήμαρχοι ασκούν τα καθήκοντά τους με πλήρη απασχόληση, ενώ οι Πρόεδροι των επιτροπών ασκούν τα καθήκοντά τους με μερική απασχόληση.

Ηνωμένο Βασίλειο

Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης είναι ελεύθεροι να καταβάλουν επιπρόσθετη αποζημίωση στους συμβούλους που, όπως για παράδειγμα οι πρόεδροι, έχουν επιφορτιστεί με ειδικές αρμοδιότητες, μέσα στα όρια ενός μέγιστου καθορισμένου από τον υπουργό. Μέσα στους άλλους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, εκτός των ενοριακών συμβουλίων, τα μέλη ασκούν δημόσιο λειτούργημα για το οποίο μπορούν να παίρνουν ένα ή περισσότερα είδη αποζημιώσεων.

Ιρλανδία

Οι Λόρδοι δήμαρχοι και οι δήμαρχοι των μεγάλων πόλεων και κωμοπό-

λεων (Cities and Boroughs) εισπράττουν αποζημίωση της οποίας το ύψος καθορίζεται από τον οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης. Πάντως, όπως και όλοι οι άλλοι αιρετοί τοπικοί άρχοντες, θεωρούνται ως υπάλληλοι μερικής απασχόλησης.

Ισπανία

Οι αιρετοί τοπικοί άρχοντες που ασκούν καθήκοντα με πλήρη απασχόληση εισπράττουν αποζημίωση από τον οργανισμό. Οι υπόλοιποι παίρνουν κανονικά αποζημιώσεις ή ειδικά επιδόματα όταν παρευρίσκονται στις ολομέλειες και στις συνεδριάσεις της επιτροπής του οργανισμού.

Ολλανδία (Κάτω Χώρες)

Ο δήμαρχος, που διορίζεται από το Στέμμα, είναι ταυτόχρονα πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου και πρόεδρος της δημοτικής αρχής. Θεωρείται ως εργαζόμενος πλήρους απασχόλησης και ο μισθός του κυμαίνεται ανάλογα με τον αριθμό των κατοίκων. Οι αντιδήμαρχοι έχουν επίσης μισθό καθορισμένο από την επαρχιακή αρχή. Οι αντιπρόεδροι κοινοτήτων άνω των 24.000 κατοίκων θεωρούνται ότι ασκούν καθήκοντα πλήρους απασχόλησης.

Βέλγιο

Οι δήμαρχοι και οι αντιδήμαρχοι παίρνουν αποδοχές που κλιμακώνονται ανάλογα με το μέγεθος του πληθυσμού του δήμου. Γενικά τα καθήκοντα αυτά θεωρούνται ότι ασκούνται με μερική απασχόληση· μόνο στις μεγάλες πόλεις θεωρούνται ότι ασκούνται με πλήρη απασχόληση.

Ιταλία

Οι δήμαρχοι, οι βοηθοί δημάρχου και, στους μεγαλύτερους οικισμούς, και άλλα μέλη της δημοτικής αρχής ("Assessorì"), ο πρόεδρος και τα μέλη της επαρχιακής αρχής, παίρνουν αποδοχές που υπολογίζονται σε συνάρτηση με το πληθυσμιακό μέγεθος (βλέπε 2.8. και 2.10.)· για να συμβεί αυτό, πρέπει να ασκούν τα καθήκοντά τους με πλήρη απασχόληση, σε μεγάλους Οργανισμούς Τ.Α. Όλοι οι περιφερειακοί σύμβουλοι εισπράττουν επίσημη αποζημίωση.

Ελβετία

Ναι, κυρίως στις μεγάλες πόλεις.

Ομ. Δημ. της Γερμανίας

Η νομοθεσία σχετικά με τις τοπικές εξουσίες των κρατιδίων (LÄNDER) κάνει διάκριση ανάμεσα σε δημάρχους πλήρους απασχόλησης και σε δημάρχους που ασκούν καθήκοντα τιμητικά. Οι τελευταίοι παίρνουν μόνο μια αποζημίωση που καλύπτει τις δαπάνες τους, ενώ οι δήμαρχοι πλήρους απασχόλησης εισπράττουν γενικές αποδοχές.

Αυστρία

Η κατάσταση είναι ουσιαστικά ίδια με την Ομ. Δημ. της Γερμανίας. Η άσκηση αιρετού λειτουργήματος δεν θεωρείται επάγγελμα. Το καθεστώς του «επαγγελματία πολιτικού» αποκτάται πάντως αν εκλεγεί κανείς πολλές φορές και αν απασχολείται σ' αυτό το αξίωμα πλήρως, έχοντας εγκαταλείψει τη δική του εργασία. Οι κατέχοντες αιρετό αξίωμα σε τοπικό επίπεδο που δεν ασκούν άλλα καθήκοντα παίρνουν αποζημιώσεις, από τις οποίες ένα τμήμα θεωρείται ως μισθός και ένα άλλο ως πολιτικά έξοδα.

Γαλλία

Τα αξιώματα του δημάρχου, του βοηθού δημάρχου ή του προέδρου του «Γενικού Συμβουλίου» ενός νομού δεν αμείβονται. Εντούτοις, βλέπε 2.10. για τις αποζημιώσεις, ειδικότερα για το «επίδομα θέσεως».

Λουξεμβούργο

Το Λουξεμβούργο δεν διαθέτει πολιτικά αξιώματα πλήρους απασχόλησης σε κοινοτικό επίπεδο. Οι δήμαρχοι και οι αντιδήμαρχοι εισπράττουν ωστόσο αποζημίωση της οποίας το ύψος κυμαίνεται ανάλογα με τον πληθυσμό του δήμου.

Πορτογαλία

Οι δήμαρχοι και ορισμένοι αντιδήμαρχοι (ανάλογοι με το μέγεθος της κοινότητας) μπορούν να ασκούν τα καθήκοντά τους με πλήρη ή μερική απασχόληση, που τους δίνει δικαίωμα σε αντίστοιχη αποζημίωση.

Τουρκία

Γενικά όχι. Βλέπε ωστόσο το 2.10. για τα επιδόματα και τις αποζημιώσεις, το επίδομα θέσεως και τα έξοδα παραστάσεως.

Κύπρος

Όχι. Οι δήμαρχοι όμως εισπράττουν τιμητική αποζημίωση και υπάρχει τώρα μία πρόταση που επιδιώκει να εισαγάγει μία αμοιβή για τους προέδρους των οικισμών.

- 2.8. Οι υπόλοιποι τοπικοί και περιφερειακοί αιρετοί άρχοντες έχουν αυτόματα δικαίωμα να απουσιάζουν από την εργασία τους προκειμένου να συμμετέχουν σε επίσημες συνεδριάσεις μέσα στα πλαίσια της θητείας τους;**

Νορβηγία

Οι αιρετοί τοπικοί άρχοντες που απασχολούνται στην εθνική δημόσια διοίκηση στην κομητεία ή στην κοινότητα δικαιούνται 10 (12) μέρες άδεια με αποδοχές. Τις αναλαμβάνει ο εργοδότης τους.

Σουηδία

Ναι. Εδώ και μερικά χρόνια οι δήμοι και οι κομητείες μπορούν να χορηγούν αποζημιώσεις για απώλειες μισθών. Τη σκοπιμότητα χορήγησης αυτών των αποζημιώσεων την αποφασίζουν οι δήμοι και οι κομητείες. Σε ορισμένες περιπτώσεις οι αιρετοί τοπικοί άρχοντες μπορούν να απουσιάζουν από την εργασία τους για να συμμετέχουν σε συνεδριάσεις δίχως απώλεια μισθού.

Δανία

Οι υπάλληλοι του δημόσιου τομέα έχουν δικαίωμα να πάρουν άδεια έως 30 μέρες το χρόνο για να εκπληρώσουν τα πολιτικά τους καθήκοντα. Δεν υπάρχει παρόμοιος κανόνας για τους υπαλλήλους του ιδιωτικού τομέα, οι οποίοι κινδυνεύουν να χάσουν τη θέση τους αν δεν τους δώσει άδεια απουσίας ο εργοδότης τους. Αυτό όμως στην πράξη συμβαίνει σπάνια. Στον ιδιωτικό τομέα, όπως και στο δημόσιο, ο εργοδότης έχει το δικαίωμα να κάνει συνακόλουθες περικοπές στις αποδοχές ή τους μισθούς, αλλά δεν πραγματοποιεί πάντα τέτοιες περικοπές.

Ηνωμένο Βασίλειο

Το άρθρο 29 του νόμου για την προστασία της απασχόλησης του 1978 απαιτεί από τους εργοδότες να επιτρέπουν στους μισθωτούς να απουσιάζουν από την εργασία τους για ένα εύλογο χρονικό διάστημα για να εκπληρώσουν τα καθήκοντά τους ως αιρετοί άρχοντες. Η διάταξη αυτή απευθύνεται στους εργοδότες του ιδιωτικού, καθώς και του δημόσιου τομέα. Οι εργοδότες δεν υποχρεώνονται να πληρώνουν τους μισθωτούς τους για τις περιόδους απουσίας με άδεια, αλλά μερικοί υπερβαίνουν τις υποχρεώσεις τους χορηγώντας άδεια με αποδοχές.

Ιρλανδία

Δικαίωμα αυτόματης άδειας υπάρχει μόνο για ορισμένα κρατικά αξιώματα ή που ασκούνται διά λογαριασμό του κράτους. Ορισμένες ιδιωτικές επιχειρήσεις χορηγούν άδειες με αποδοχές για συμμετοχή σε συνεδριάσεις. Το κόστος της απώλειας μισθού δεν το αναλαμβάνει ο οργανισμός τοπικής αυτοδιοίκησης.

Κάτω Χώρες

Ο αστικός κώδικας ορίζει πως ένας υπάλληλος μπορεί να ζητήσει άδεια χωρίς αποδοχές από τον προϊστάμενό του για να του επιτρέψει να συμμετάσχει σε συνεδριάσεις δημόσιων οργανισμών αντιπροσωπευτικού χαρακτήρα που συγκροτούνται με άμεση εκλογή και των οποίων είναι μέλος, καθώς και σε συνεδριάσεις των επιτροπών των οργανισμών αυτών.

Ισπανία

Το άρθρο 37 του Νόμου 8/1980 της 10 Μαρτίου (Καθεστώς των Εργαζομένων) επιτρέπει στους τοπικούς και περιφερειακούς αιρετούς άρχοντες να απουσιάζουν από την εργασία τους προκειμένου να συμμετέχουν σε επίσημες συνεδριάσεις του οργανισμού για χρονικό διάστημα που να μην υπερβαίνει το 20% του εργάσιμου χρόνου τους υπολογιζόμενου ανά τρίμηνο, χωρίς κρατήσεις αποδοχών. Η επιχείρηση όμως μπορεί να αφαιρέσει τις αποζημιώσεις που εισπράττουν οι αιρετοί άρχοντες από τις αποδοχές τους.

Πορτογαλία

Τα μέλη μερικής απασχόλησης της δημοτικής αρχής δικαιούνται να πάρουν άδεια ως 32 ώρες το μήνα. Τα μέλη της βουλευτικής συνέλευσης έχουν δικαίωμα απουσίας από την εργασία τους προκειμένου να συμμετάσχουν σε επίσημες συνεδριάσεις μέσα στα πλαίσια της θητείας τους. Το σχετικό κόστος και όλες τις δαπάνες τις αναλαμβάνει η κοινότητα.

Βέλγιο

Ο νόμος της 19 Ιουλίου 1976 που θεσπίζει άδεια για την άσκηση πολιτικής θητείας, παρέχει στους εργαζόμενους του ιδιωτικού τομέα τη δυνατότητα να απουσιάζουν από την εργασία διατηρώντας τις αποδοχές τους προκειμένου να εκπληρώσουν τα καθήκοντά τους· η πολιτική άδεια κυμαίνεται από μισή ώρα ως τρεις μέρες το πολύ το μήνα, ανάλογα με τη σπουδαιότητα του αξιώματος. Το κόστος των αποδοχών στη διάρκεια της πολιτικής άδειας το αναλαμβάνει ο οργανισμός τοπικής αυτοδιοίκησης όπου ασκείται η θητεία. Όταν ο αξιωματούχος για την άσκηση της πολιτικής θητείας του

παίρνει μισθό ή αποζημίωση παρουσίας, ο Ο.Τ.Α. μπορεί να ανακτήσει το πολύ το 50% αυτού του μισθού ή της αποζημίωσης παρουσίας.

Ο νόμος της 18 Σεπτεμβρίου 1986 έχει θεσπίσει την πολιτική άδεια για τα μέλη του προσωπικού των δημοσίων υπηρεσιών. Στη βάση αυτού του νόμου οι εργαζόμενοι του δημόσιου τομέα παίρνουν, προκειμένου να εκπληρώσουν την πολιτική θητεία είτε υπηρεσιακή απαλλαγή, είτε προαιρετική πολιτική άδεια, είτε υπηρεσιακή πολιτική άδεια, ανάλογα με τη σπουδαιότητα του αξιώματος και του οργανισμού αυτοδιοίκησης όπου κατέχουν αυτό το αξίωμα.

Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας

Ναι, το κόστος επιβαρύνει κανονικά τον οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης.

Αυστρία

Μόνο σε ορισμένες περιπτώσεις. Αυτό εξαρτάται από το αξίωμα· για παράδειγμα, οι δήμαρχοι των μεγάλων πόλεων, ναι, ενώ στις μικρές κοινότητες μόνο εν μέρει (άδεια απουσίας μερικών ωρών). Σε ό,τι αφορά στα μέλη των κοινοβουλίων των κρατιδίων, η απάντηση είναι ναι.

Ελβετία

Όχι αυτόματα· αυτό το αποφασίζει ο εργοδότης.

Γαλλία

Οι υπάλληλοι μπορούν, ανάλογα με τη σπουδαιότητα του αιρετού δημοσίου λειτουργήματος που ασκούν:

- να ζητήσουν να αποσπασθούν. Η απόσπαση πραγματοποιείται όταν ο ενδιαφερόμενος δεν είναι πια σε θέση να παρέχει κανονικά υπηρεσία· σ' αυτή την περίπτωση, ο υπάλληλος παύει να αμείβεται από την υπηρεσία του·
- να ζητήσουν ειδικές άδειες απουσίας δίχως κρατήσεις αποδοχών. Αυτές παρέχονται στην περίπτωση που το αιρετό αξίωμα περιλαμβάνει λιγότερο καταναγκαστικές υποχρεώσεις· περιορίζονται στη συνολική διάρκεια των συνεδριάσεων χωρίς να μπορούν να ξεπεράσουν τη διάρκεια αυτή.

Εκτός από τις συνεδριάσεις μπορούν επίσης να χορηγούνται άδειες με τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- Μια μέρα ή 2½ μέρες την εβδομάδα για τους δημάρχους δήμων με πάνω από 20.000 κατοίκους·

— μια μέρα ή 2½ μέρες το μήνα για τους άλλους δήμους ή για τους βοηθούς δημάρχων σε δήμους με πάνω από 20.000 κατοίκους.

Ως προς τους μισθωτούς του ιδιωτικού τομέα, ο νόμος ορίζει ότι οι εργοδότες οφείλουν να παραχωρούν στους μισθωτούς της επιχείρησής τους που είναι μέλη του δημοτικού ή του γενικού συμβουλίου, τον αναγκαίο χρόνο για να συμμετέχουν στις ολομέλειες αυτών των συμβουλίων ή των εξαρτημένων επιτροπών. Γίνεται όμως παύση εργασίας και ο χρόνος που αφιερώνουν οι μισθωτοί στις διάφορες συνεδριάσεις δεν τους πληρώνεται.

Ιταλία

Οι υπάλληλοι του δημόσιου τομέα που εκλέγονται περιφερειακοί σύμβουλοι, πρόεδροι μιας επαρχιακής αρχής, δήμαρχοι ή βοηθοί κλπ., μπορούν, με αίτησή τους, να απαλλαγούν από τα καθήκοντά τους για τη διάρκεια της θητείας τους. Έχουν τότε δικαίωμα να εισπράττουν:

- α. μια αποζημίωση θέσης που χορηγείται στους κατόχους τέτοιων αξιωμάτων (βλέπε 2.10.) όταν αυτό τους ανατίθεται από το τοπικό ή το περιφερειακό τους συμβούλιο·
- β. μια αποζημίωση — που επιβαρύνει, κι αυτή, τον οργανισμό αυτοδιοίκησης στον οποίο κατέχουν το αιρετό αξίωμά τους — ίση με τη διαφορά ανάμεσα στις κανονικές αποδοχές τους και τα 4/10 της αποζημίωσης θέσης·
- γ. οικογενειακά επιδόματα που χορηγεί η διοικητική αρχή που τους απασχολεί.

Τα υπόλοιπα μέλη ενός δημοτικού ή επαρχιακού συμβουλίου που απασχολούνται στο δημόσιο τομέα μπορούν, με αίτησή τους, να απουσιάσουν από την εργασία τους για το αυστηρά απαραίτητο διάστημα για την εκτέλεση των καθηκόντων τους, χωρίς να μειώνονται οι αποδοχές τους εξαιτίας της συμμετοχής τους στις συνεδριάσεις.

Οι υπάλληλοι του ιδιωτικού τομέα μπορούν να παίρνουν, με αίτησή τους, άδεια χωρίς αποδοχές για ολόκληρο το διάστημα της θητείας τους, ή άδεια απουσίας από την εργασία τους, δίχως μισθολογικές απώλειες, για το αυστηρά αναγκαίο διάστημα για την εκτέλεση των καθηκόντων τους. Αντίθετα από ό,τι συμβαίνει στην περίπτωση των υπαλλήλων του δημόσιου τομέα, γι' αυτούς δεν προβλέπεται καμιά αμοιβόμενη άδεια, όποια κι αν είναι η φύση του αιρετού αξιώματός τους.

Στο Λουξεμβούργο, από το 1976, οι υπάλληλοι του Δημοσίου που είναι κοινοτικοί σύμβουλοι, αντιδήμαρχοι ή δήμαρχοι μπορούν να παίρνουν πολιτική άδεια. Ειδικότερα, όταν οι συνεδριάσεις των κοινοτικών συμβουλίων διεξάγονται πριν τις 6 μ.μ., μπορεί να χορηγούν οι προϊστάμενοι μια

απαλλαγή υπηρεσίας για να επιτρέψουν στους υπαλλήλους και εργαζόμενους στο Δημόσιο να εκπληρώσουν τα κοινοτικά τους καθήκοντα, με την προϋπόθεση όμως ότι αυτή η απαλλαγή δεν παρακωλύει την ομαλή λειτουργία της υπηρεσίας και ότι δεν υπερβαίνει οκτώ ώρες το μήνα. Για τους δημάρχους και τους αντιδημάρχους οι εβδομαδιαίες υπηρεσιακές απαλλαγές μπορούν να είναι αντίστοιχα έξι και τέσσερις ώρες στις κοινότητες με λιγότερους από 1.000 κατοίκους, δέκα και έξι ώρες στις κοινότητες με 1.000 ως 3.000 κατοίκους και δώδεκα και οκτώ ώρες στις κοινότητες με 3.001 ως 10.000 κατοίκους. Ως προς τις υπηρεσιακές απαλλαγές των δημάρχων και των αντιδημάρχων σε κοινότητες με πάνω από 10.000 κατοίκους, αυτές καθορίζονται βάσει μιας συμφωνίας που πρέπει να γίνεται ανάμεσα στον υπουργό και τον προϊστάμενο της υπηρεσίας όπου υπάγεται ο ενδιαφερόμενος υπάλληλος.

Ο καινούριος κοινοτικός νόμος μετατρέπει σε δικαίωμα τη δυνατότητα την οποία έχουν οι υπάλληλοι του δημόσιου τομέα. Εξάλλου, η νέα ρύθμιση επεκτείνει την πολιτική άδεια ευεργετώντας επίσης τους υπαλλήλους του ιδιωτικού τομέα. Βάσει των νέων διατάξεων, όσοι παρέχουν εργασία έναντι αμοιβής στην υπηρεσία άλλου προσώπου, ιδιωτικού ή δημόσιου, δικαιούνται να πάρουν πολιτική άδεια για να εκπληρώσουν τα κοινοτικά τους καθήκοντα. Οι δαπάνες επιβαρύνουν την κοινότητα. Χορηγείται επίσης μία πάγια αποζημίωση σε όσους αιρετούς άρχοντες ασκούσαν ελεύθερο επάγγελμα.

Στην *Τουρκία* όχι αυτόματα. Άδειες με αποδοχές επιτρέπονται μόνο σε ορισμένες περιπτώσεις. Αυτό εξαρτάται από το αξίωμα.

2.9. Οι τοπικοί και περιφερειακοί αιρετοί άρχοντες απολαμβάνουν προστασίας κατά τη διάρκεια της θητείας τους σε ό,τι αφορά την ασφάλεια εργασίας, τις προοπτικές σταδιοδρομίας κλπ.;

Στο *Λουξεμβούργο* δεν υπάρχουν ειδικές διατάξεις. Στην πράξη, οι αιρετοί άρχοντες δεν έχουν διόλου ανάγκη να διακόπτουν την επαγγελματική τους δραστηριότητα εξαιτίας της δραστηριότητάς τους.

Στις *σκανδιναβικές χώρες*, καθώς και στο *Ηνωμένο Βασίλειο*, στις *Κάτω Χώρες* και γενικά στην *Ελβετία*, δεν διαθέτουν τυπική προστασία· αυτή την διαπραγματεύονται μάλλον οι εργοδότες με τους υπαλλήλους. Στη *Σουηδία* τα πολιτικά κόμματα βοηθούν, στην πράξη, τον αιρετό άρχοντα να βρει εργασία όταν λήξει η θητεία του, κυρίως στους μεγαλύτερους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης.

Αντίθετα, τέτοια προστασία υπάρχει στην *Ομοσπονδιακή Δημοκρατία*

της Γερμανίας και στην Αυστρία για τη διάρκεια της αιρετής θητείας: αυτό δεν αφήνεται στη διάκριση του εργοδότη. Παρομοίως, στο Βέλγιο, ο νόμος για την πολιτική άδεια ορίζει πως ο εργοδότης δεν μπορεί να προβεί σε ενέργεια, η οποία θα έτεινε να θέσει τέρμα στη σχέση του εργαζόμενου που ασκεί ένα πολιτικό αξίωμα. Η προστασία αυτή ισχύει σε όλη τη διάρκεια της θητείας και κατά τους επόμενους έξι μήνες. Στη Γαλλία επίσης, η άσκηση ενός αιρετού αξιώματος, ειδικότερα οι απουσίες που συνεπάγεται για συμμετοχή στις συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου, δεν μπορεί να δικαιολογήσει λύση του συμβολαίου εργασίας. Στην πράξη, ωστόσο, οι μισθωτοί, τοπικοί αιρετοί άρχοντες, υφίστανται ορισμένες προκαταλήψεις σταδιοδρομίας (καθυστερήσεις προαγωγής, κλπ.).

Στην Πορτογαλία και στην Ισπανία ο νόμος εξασφαλίζει στους τοπικούς αιρετούς άρχοντες προστασία κατά τη διάρκεια της θητείας τους, σε ό,τι αφορά την ασφάλεια της απασχόλησης ή τις προοπτικές σταδιοδρομίας. Στην Τουρκία, αντίθετα, δεν υπάρχουν σχετικές νομοθετικές διατάξεις.

2.10. Οι αιρετοί τοπικοί άρχοντες εισπράττουν:

α. γενικές αποδοχές;

Οι αιρετοί τοπικοί άρχοντες δεν παίρνουν αποδοχές στην Ιρλανδία, τη Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο, ούτε και στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας και την Αυστρία, εκτός αν ασκούν καθήκοντα με πλήρη απασχόληση. Ωστόσο, στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας και την Αυστρία, τους χορηγείται συχνά αποζημίωση για τα γενικά έξοδά τους. Αυτό ισχύει στην περίπτωση των δημάρχων, των βοηθών δημάρχου και των προέδρων των γενικών συμβουλίων των γαλλικών νομών («αποζημίωση θέσης»). Στο Ηνωμένο Βασίλειο μια τοπική αρχή μπορεί να καταβάλει πρόσθετη αποζημίωση σε κάθε σύμβουλο επιφορτισμένο με ειδικά καθήκοντα μέσα στα πλαίσια της εκπλήρωσης των καθηκόντων του συμβουλίου.

Στην Ιταλία, όλοι οι περιφερειακοί σύμβουλοι εισπράττουν αποζημίωση θέσης που ισοδυναμεί με το 60% εκείνης που χορηγείται στους κοινοβουλευτικούς. Το ποσοστό αυτό ποικίλλει ανάλογα με τη σπουδαιότητα του λειτουργήματος και φθάνει το 100% στις περιπτώσεις των προέδρων των περιφερειακών συμβουλίων και της περιφερειακής εκτελεστικής αρχής. Στην τοπική βαθμίδα, οι δήμαρχοι εισπράττουν επίσημη αποζημίωση της οποίας το ύψος καθορίζεται από το δημοτικό συμβούλιο, ως ένα μέγιστο που ορίζεται από το νόμο σε συνάρτηση με το μέγεθος του πληθυσμού. Ο βοηθός δήμαρχος εισπράττει αποζημίωση που αντιπροσωπεύει το πολύ το

μισό εκείνης που καταβάλλεται στο δήμαρχο στις μικρότερες κοινότητες και, στις μεγαλύτερες, το 75% εκείνης του δημάρχου. Τα άλλα μέλη της δημοτικής αρχής (Assessori'), στις πόλεις άνω των 30.000 κατοίκων, εισπράττουν ως το μισό της αποζημίωσης που καταβάλλεται στο δήμαρχο. Ανάλογες διατάξεις ισχύουν στη βαθμίδα της επαρχίας.

Στο Βέλγιο, μόνο τα μέλη της εκτελεστικής αρχής εισπράττουν τέτοιες αποδοχές (που ονομάζονται «απολαβές» - traitement): ο δήμαρχος και οι αντιδήμαρχοι στο κοινοτικό επίπεδο και τα μέλη της μόνιμης αντιπροσωπείας στο επίπεδο της επαρχίας. Το ίδιο και στην *Ελβετία* καταβάλλεται μόνο στα μέλη της δημοτικής αρχής.

Στη *Νορβηγία*, οι δήμαρχοι, βοηθοί δημάρχου, μέλη των εκτελεστικών επιτροπών και ορισμένοι πρόεδροι επιτροπών επιφορτισμένοι με επαχθή καθήκοντα δικαιούνται να έχουν αποδοχές. Για το ύψος τους αποφασίζει το συμβούλιο του οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης και αυτό κυμαίνεται σημαντικά από τον ένα οργανισμό στον άλλο. Το δημοτικό συμβούλιο μπορεί εξάλλου να αποφασίσει ότι και άλλοι αιρετοί τοπικοί άρχοντες θα εισπράττουν αποδοχές για την εργασία τους.

Στην *Τουρκία* οι δήμαρχοι εισπράττουν μηνιαία επιδόματα που καθορίζονται ελεύθερα από το δημοτικό συμβούλιο και τα αιρετά μέλη των νομαρχιακών μόνιμων επιτροπών παίρνουν μηνιαία επιδόματα που καθορίζονται από το νόμο.

Οι *σουηδικές* δημοτικές αρχές είναι αρμόδιες να καταβάλουν αποδοχές, αποζημιώσεις παρουσίας, κλπ. Το ύψος τους καθορίζεται μόνο από το τοπικό συμβούλιο και παρουσιάζει μεγάλες διακυμάνσεις. Οι πρόεδροι των συμβουλίων και των διαφόρων επιτροπών εισπράττουν κανονικά γενικές αποδοχές και, σε μερικές κοινότητες, όλοι οι αιρετοί άρχοντες εισπράττουν αποδοχές. Οι πρόεδροι των επιτροπών ή των συμβουλίων εισπράττουν σταθερές ετήσιες αποδοχές, που καταβάλλονται μηνιαία.

Στη *Δανία*, καταβάλλονται σταθερές αποδοχές σε όλους τους αιρετούς τοπικούς άρχοντες και φθάνουν τις 16.000 δανικές κορόνες το χρόνο (1987).

Στις *Κάτω Χώρες*, τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου παίρνουν αποδοχές, αλλά αυτές δεν προορίζονται να τους παρέχουν πλήρη κάλυψη για ενδεχόμενες απώλειες εισοδημάτων. Οι αποδοχές των συμβούλων κυμαίνονται μεταξύ 16% των αποδοχών των αντιδημάρχων στις μικρές κοινότητες και 28% στις πόλεις άνω των 375.000 κατοίκων.

Στην *Πορτογαλία* οι δήμαρχοι και οι αντιδήμαρχοι πλήρους ή μερικής απασχόλησης εισπράττουν γενικές αποδοχές σύμφωνα με το νόμο, που ισοδυναμούν με ένα ποσοστό, κυμαινόμενο σε συνάρτηση με τον αριθμό

των κατοίκων της κοινότητας, των αποδοχών του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Στην *Ισπανία* οι τοπικοί και περιφερειακοί αιρετοί άρχοντες εισπράττουν αποδοχές όταν ασκούν καθήκοντα με πλήρη απασχόληση.

Στο *Λουξεμβούργο*, τα αξιώματα του δημάρχου και του αντιδημάρχου είναι τιμητικά. Οι κάτοχοί τους παίρνουν ωστόσο αποζημίωση που αποσκοπεί στην κάλυψη των δαπανών που υποχρεώνονται να πραγματοποιούν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Ως το 1987, τις αποζημιώσεις των δημάρχων και αντιδημάρχων τις καθόριζε ο Μέγας Δούκας ή ο Υπουργός Εσωτερικών ανάλογα από ποιον προερχόταν ο διορισμός τους· τα κοινοτικά συμβούλια παρέχουν τη γνώμη τους. Τα ύψη των πάγιων ετήσιων αποζημιώσεων ποικίλλουν σύμφωνα με το μέγεθος των κοινοτήτων και με το αν πρόκειται για δήμαρχο ή για αντιδήμαρχο, ο οποίος εισπράττει περίπου το μισό της αποζημίωσης ενός δημάρχου.

Επιπλέον αυτών των ποσών, οι δήμαρχοι και αντιδήμαρχοι δεν μπορούν να παίρνουν κανένα άλλο επιμίσθιο που να επιβαρύνει την κοινότητα, με οποιοδήποτε πρόσχημα ή όνομα· δεν έχουν δικαίωμα να εισπράττουν τις αποζημιώσεις παρουσίας που χορηγούνται στους κοινοτικούς συμβούλους για τη συμμετοχή στις συνεδριάσεις του συμβουλίου και των διαφόρων επιτροπών. Μπορούν να έχουν αποζημίωση των οδοιπορικών εξόδων και εξόδων διαμονής που έχουν πραγματοποιήσει, καθώς και των τηλεφωνικών δαπανών που έχουν καταβάλει για λογαριασμό της κοινότητας.

Στον καινούριο νόμο οι αποζημιώσεις των δημάρχων και αντιδημάρχων θα καθορίζονται από το κοινοτικό συμβούλιο με έγκριση του Υπουργού Εσωτερικών· ένα δουκικό διάταγμα θα καθορίσει τα ανώτατα όρια αυτών των αποζημιώσεων.

β. *επίδομα για απώλεια μισθού, σύνταξης και άλλων εισοδημάτων;*

Ένα τέτοιο επίδομα προβλέπεται στην *Αυστρία*, την *Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας*, τη *Σουηδία* και, ως ένα όριο, στη *Νορβηγία*. Στη Γερμανία υπολογίζεται σύμφωνα με τον αριθμό των ωρών που απουσίασε ο σύμβουλος και δεν εκτέλεσε τα συνηθισμένα του καθήκοντα. Στη Δανία, αυτό μπορεί να χορηγείται εναλλακτικά προς τις πάγιες αποδοχές, πρέπει όμως να μην υπερβαίνει τα τρία «μεγάλα» επιδόματα (βλέπε παρακάτω).

Στο *Ηνωμένο Βασίλειο* οι σύμβουλοι μπορούν να επιλέξουν να εισπράττουν ένα επίδομα για οικονομική απώλεια στη θέση των αποζημιώσεων παρουσίας (βλέπε παρακάτω). Ο δικαιούχος οφείλει να αποδείξει ότι έχει πράγματι υποστεί οικονομική απώλεια. Το ανώτατο όριο καθορίζεται από

την κυβέρνηση και σήμερα είναι 27,50 λίρες την ημέρα. Δεν υπάρχει επίδομα στη Βόρεια Ιρλανδία.

Στην *Ελβετία*, ένα τέτοιο επίδομα μπορεί να καταβάλλεται στα μέλη της δημοτικής αρχής ενώ στη *Γαλλία* οι αποζημιώσεις θέσης, που χορηγούνται μόνο στους δημάρχους, βοηθούς δημάρχου και στον πρόεδρο του γενικού Συμβουλίου του νομού, έχουν σκοπό να καλύπτουν τα εγγενή έξοδα της άσκησης των καθηκόντων τους.

Στην *Ιρλανδία*, την *Πορτογαλία*, τις *Κάτω Χώρες*, την *Ισπανία* και το *Βέλγιο*, δεν χορηγείται κανένα επίδομα για απώλεια εισοδημάτων.

γ. *Αποζημιώσεις παρουσίας όταν παρευρίσκονται στις συνεδριάσεις των συμβουλίων ή των επιτροπών;*

Δεν υπάρχει αποζημίωση παρουσίας στις *Κάτω Χώρες*, όπου στις περισσότερες περιπτώσεις έχει αντικατασταθεί από τις γενικές αποδοχές, ούτε στην *Ιρλανδία* και τη *Γαλλία* (αλλά για τις αποζημιώσεις διαμονής βλέπε στο ε.).

Στην *Αυστρία* και την *Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας*, οι αιρετοί τοπικοί άρχοντες μπορούν να εισπράττουν αποζημίωση παρουσίας επιπλέον, ή στη θέση της αποζημίωσής τους για γενικά έξοδα. Αυτή η τελευταία δεν εξαρτάται από τον αριθμό των συνεδριάσεων τις οποίες παρακολούθησε ο αιρετός άρχοντας: καταβάλλεται εφάπαξ και κατ' αποκοπήν.

Στη *Σουηδία*, καταβάλλεται αποζημίωση παρουσίας σε όσους συμβούλους δεν παίρνουν γενικές αποδοχές. Στη *Δανία*, όπου αυτή συμπληρώνει τις πάγιες αποδοχές, γίνεται διάκριση ανάμεσα σε «μικρές» αποζημιώσεις (280 κορόνες την ημέρα) για επίσημες συνεδριάσεις μικρότερες των 4 ωρών και σε «μεγάλες» αποζημιώσεις, που ξεπερνούν τις 4 ώρες (560 κορόνες την ημέρα).

Στην *Πορτογαλία* οι αιρετοί τοπικοί άρχοντες που δεν ασκούν καθήκοντα με πλήρη απασχόληση δικαιούνται αποζημίωσης παρουσίας για να παρευρίσκονται στις συνεδριάσεις του οργάνου ή των επιτροπών.

Το ίδιο συμβαίνει και στην *Τουρκία*. Ωστόσο, σ' αυτή τη χώρα, στις μικρές κοινότητες, το αξίωμα του κοινοτικού συμβούλου είναι τιμητικό και μη αμοιβόμενο.

Στη *Νορβηγία*, η καταβολή αποζημιώσεων παρουσίας εξαρτάται από το κοινοτικό συμβούλιο. Η αποζημίωση αυτή μπορεί να χορηγείται ως συμπλήρωμα ή εναλλακτικά και σαν αποδοχές ενός αιρετού τοπικού άρχοντα.

Στην *Ισπανία* οι αιρετοί τοπικοί και περιφερειακοί άρχοντες εισπράττουν αποζημίωση όταν μετέχουν στις συνεδριάσεις του συμβουλίου ή των επιτροπών.

Στο Βέλγιο, αντίθετα από τα μέλη της δημοτικής ή της επαρχιακής αρχής, που έχουν αποδοχές, οι κοινοτικοί σύμβουλοι εισπράττουν επίδομα παρουσίας όταν μετέχουν στις συνεδριάσεις του συμβουλίου και των επιτροπών.

Στην *Ιταλία*, οι δημοτικοί και οι επαρχιακοί σύμβουλοι που δεν είναι μέλη εκτελεστικού οργάνου, δικαιούνται αποζημίωσης για κάθε μέρα παρουσίας στις συνεδριάσεις των συμβουλίων και των μονίμων επιτροπών. Το ανώτατο ύψος καθορίζεται από το νόμο για τις διάφορες κατηγορίες οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, σε συνάρτηση με τον αριθμό των κατοίκων. Οι περιφερειακοί σύμβουλοι εισπράττουν ημερήσια αποζημίωση που υπολογίζεται στη βάση μιας μέσης μηνιαίας παρουσίας 15 ημερών.

Στην *Ελβετία*, οι αποζημιώσεις παρουσίας καταβάλλονται τουλάχιστον στα μέλη των δημοτικών αρχών.

Στο *Ηνωμένο Βασίλειο* οι σύμβουλοι έχουν δικαίωμα να εισπράττουν, για την επιτέλεση ενός συγκεκριμένου καθήκοντος, αποζημίωση παρουσίας που καλύπτει τη συμμετοχή στις συνεδριάσεις ενός συμβουλίου, μιας από τις επιτροπές ή υποεπιτροπές του και κάθε άλλη δραστηριότητα που συνδέεται με τις λειτουργίες του εκτελεστικού οργάνου και που είναι εγκεκριμένες από αυτή. Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης μπορούν να κλιμακώνουν τα καταβαλλόμενα ποσά σε συνάρτηση με την ώρα και τη διάρκεια του έργου. Σήμερα η ανώτατη καταβαλλόμενη αποζημίωση είναι 19,00 λίρες την ημέρα.

δ. Άλλες αποζημιώσεις παρουσίας;

Άλλες αποζημιώσεις παρουσίας από εκείνες που σχετίζονται με τη συμμετοχή στις συνεδριάσεις συμβουλίων ή επιτροπών χορηγούνται μόνο:

- Στη *Δανία*, όπου αφήνονται στη διάκριση του τοπικού ή περιφερειακού συμβουλίου για τις ημεπίσημες συνεδριάσεις ή για τις συνεδριάσεις που διεξάγονται έξω από τα όρια του Ο.Τ.Α.
- Στο *Ηνωμένο Βασίλειο*, βλέπε γ. πιο πάνω.
- Στο *Βέλγιο*, για συνεδριάσεις άλλων οργανισμών, στους οποίους οι αιρετοί τοπικοί άρχοντες εκπροσωπούν την κοινότητα.
- Στις *Κάτω Χώρες*, στους αιρετούς άρχοντες που συμμετέχουν σε δημόσιες εκδηλώσεις εκπροσωπώντας τον τοπικό τους οργανισμό αυτοδιοίκησης.
- Στην *Ελβετία*, τουλάχιστον στα μέλη της δημοτικής αρχής.

ε. Αποζημιώσεις μετακίνησης; Σε ποια βάση (πάγιο ποσό, αναλογικά με το χιλιόμετρο, επιστροφή των οδοιπορικών εξόδων με δημόσια μέσα συγκοινωνίας κλπ.);

Αποζημίωση μετακίνησης, με τη μορφή χιλιομετρικής αποζημίωσης ή

επιστροφής των ναύλων των δημόσιων μέσων χορηγείται στους αιρετούς τοπικούς άρχοντες στη *Σουηδία*, τη *Δανία* και τη *Νορβηγία*. Στις χώρες αυτές τη βάση επάνω στην οποία καταβάλλεται η αποζημίωση την αποφασίζει ο οργανισμός τοπικής αυτοδιοίκησης, αλλά η γενική αρχή είναι ότι η αποζημίωση αυτή θα πρέπει να καλύπτει τα πραγματικά και απαραίτητα έξοδα του ταξιδιού. Οι τοπικές αρχές της Δανίας μπορούν, εξάλλου, να αποφασίζουν να χορηγούν αποζημίωση για διαμονή εκτός έδρας για τη συμμετοχή σε επίσημες συνεδριάσεις έξω από τα όρια του οργανισμού Τ.Α. Επιπλέον των αποζημιώσεων μετακίνησης, οι τοπικές αρχές, στη Σουηδία και τη Δανία, μπορούν επίσης να χορηγούν οικονομική βοήθεια που να καλύπτει π.χ. το κόστος συνδρομών σε εφημερίδες και περιοδικά, ή τις τηλεφωνικές δαπάνες.

Αποζημιώσεις οδοιπορικών και εκτός έδρας μετακίνησης καταβάλλονται στους αιρετούς τοπικούς και περιφερειακούς άρχοντες στην *Αυστρία*, την *Ισπανία*, την *Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας*, την *Ελβετία*, την *Ιρλανδία* και το *Ηνωμένο Βασίλειο*.

Στην *Ιρλανδία* τα έξοδα μετακίνησης και διαμονής τα αναλαμβάνει επίσης ο οργανισμός τοπικής αυτοδιοίκησης για τη συμμετοχή στις συνεδριάσεις των ενώσεων των Ο.Τ.Α. καθώς και σε διασκέψεις που αφορούν στα ζητήματα αρμοδιότητας των Ο.Τ.Α. όπως τη στέγη ή την πολεοδομία.

Τα μέλη των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης ορίζονται από τον οργανισμό τους για να μετέχουν σε ορισμένους άλλους δημόσιους οργανισμούς (επιτροπές υγιεινής, λιμενικές αρχές, επιτροπές επαγγελματικής κατάρτισης, για παράδειγμα). Οι οργανισμοί αυτοί αναλαμβάνουν τα έξοδα μετάβασης και διαμονής που πραγματοποιούνται από τη συμμετοχή στις συνεδριάσεις τους.

Στην *Ιταλία*, τα έξοδα που πράγματι δαπανώνται για μετακινήσεις επιστρέφονται στους αιρετούς τοπικούς άρχοντες για να πηγαίνουν στις συνεδριάσεις του συμβουλίου. Στους περιφερειακούς συμβούλους καταβάλλεται ένα πάγιο ποσό κάθε μήνα για τα έξοδα μετάβασής τους από το συνήθη τόπο διαμονής τους στην έδρα του περιφερειακού συμβουλίου. Οι τοπικοί και περιφερειακοί αιρετοί άρχοντες, που μετακινούνται έξω από τα όρια του οργανισμού αυτοδιοίκησης όπου ανήκουν, εισπράττουν αποζημίωση αποστολής.

Στη *Γαλλία*, μπορεί να χορηγείται αποζημίωση διαμονής στο επίπεδο του Νομού για κάθε ημέρα παρουσίας σε συνεδριάσεις του συμβουλίου ή για αποστολές εκτός έδρας. Επίσης καταβάλλονται οδοιπορικά για συνεδριάσεις του συμβουλίου ή για αποστολές που αυτό αναθέτει, με βάση τα σιδηροδρομικά ναύλα πρώτης θέσης. Τα μέλη των περιφερειακών συνελεύ-

σεων εισπράττουν ημερήσια αποζημίωση που οφείλει να καλύπτει τις διάφορες δαπάνες, όπως διατροφής και στέγασης, που επιβαρύνουν τους αιρετούς άρχοντες κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Στο δημοτικό επίπεδο, τα έξοδα μετάβασης που επισύρουν ορισμένα ειδικά καθήκοντα επιστρέφονται κατ' αποκοπή στη βάση της ημερήσιας αποζημίωσης που χορηγείται στους ανωτέρους υπαλλήλους του δημοσίου.

Στις *Κάτω Χώρες*, οι αιρετοί τοπικοί άρχοντες εισπράττουν κατ' αποκοπή μια γενική αποζημίωση που περιλαμβάνει τα έξοδα μετάβασης και διαμονής.

Στο *Βέλγιο*, οι απολαβές των μελών του κολλεγίου καλύπτουν τα έξοδα μετακίνησής τους που πραγματοποιούνται στην κανονική άσκηση των καθηκόντων τους. Σε περίπτωση έκτακτης μετακίνησης, μπορεί να τους χορηγηθεί αποζημίωση μέσα στα πλαίσια των γενικών διατάξεων. Οι κοινοτικοί σύμβουλοι δεν δικαιούνται αποζημίωσης για μετακινήσεις. Αντίθετα, οι επαρχιακοί σύμβουλοι και τα μέλη της μόνιμης αντιπροσωπείας εισπράττουν αποζημίωση οδοιπορικών εξόδων.

Ο βαθμός αυτονομίας, την οποία απολαμβάνουν οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης ως προς τις αποδοχές ή της αποζημιώσεις που χορηγούνται στους αιρετούς τοπικούς άρχοντες, κυμαίνεται σημαντικά. Έτσι, στη Σουηδία, τις καθορίζει ο κάθε τοπικός οργανισμός αυτοδιοίκησης και στην Ελβετία το ύψος τους προτείνεται από τη δημοτική αρχή και υποβάλλεται στο βουλευόμενο όργανο για έγκριση. Ακόμα, το είδος των αποζημιώσεων ποικίλλει από τη μια κοινότητα στην άλλη, εν μέρει ανάλογα με το μέγεθός της.

Από την άλλη μεριά, στο *Ηνωμένο Βασίλειο* και στην *Ιρλανδία* το ύψος των αποζημιώσεων μετακίνησης και διαμονής καθορίζεται και αναθεωρείται περιοδικά από την εθνική κυβέρνηση.

Στην *Πορτογαλία* μπορούν να χορηγούνται αποζημιώσεις μετάβασης και παραμονής στους αιρετούς τοπικούς άρχοντες που μετακινούνται, με αποστολή, έξω από τα όρια του δικού τους οργανισμού αυτοδιοίκησης, με βάση το ύψος που έχει αποφασιστεί, σε εθνικό επίπεδο, για τους ανώτερους υπαλλήλους. Οι αντιδήμαρχοι που δεν ασκούν καθήκοντα πλήρους απασχόλησης και τα μέλη των βουλευτικών συνελεύσεων έχουν ακόμα δικαίωμα να παίρνουν αποζημίωση μετακίνησης, ανάλογη με τα χιλιόμετρα που διανύουν από την κατοικία τους, προκειμένου να παρευρεθούν στις συνεδριάσεις του οργάνου και των επιτροπών.

Η *Δανία* κατέχει μια ενδιάμεση θέση, με την έννοια ότι οι αποδοχές και οι αποζημιώσεις καθορίζονται από τους οργανισμούς τοπικής και περιφερειακής αυτοδιοίκησης ατομικά σύμφωνα με το γενικό κανονισμό.

Το ίδιο και στις *Κάτω Χώρες*, καθορίζονται ετήσια από το δημοτικό συμβούλιο μέσα στις δευτερεύουσες νομικές διατάξεις του γενικού κανονισμού, που προσδιορίζει ένα ανώτατο ύψος αναθεωρούμενο ετήσια από τον Υπουργό Εσωτερικών.

2.11. Οι αποδοχές των τοπικών και περιφερειακών αιρετών αρχόντων προορίζονται:

- α. να καλύπτουν τα έξοδά τους;
- β. να καλύπτουν ένα μέρος των εξόδων τους;
- γ. να τους εξασφαλίζουν ένα πραγματικό εισόδημα;

Στις *Κάτω Χώρες*, όπου οι τοπικοί αιρετοί άρχοντες εισπράττουν γενικές αποδοχές και στη *Δανία*, όπου μπορούν να επιλέξουν είτε πάγιες αποδοχές, είτε αποζημίωση για προκύψαν διαφυγόν κέρδος, ως ένα ανώτατο ποσό, η απώλεια εισοδήματος ενός αιρετού τοπικού άρχοντα μπορεί πάντως να είναι μεγαλύτερη από το ύψος των αποδοχών του.

Στο *Ηνωμένο Βασίλειο*, οι αποδοχές των συμβούλων προορίζονται να επιφέρουν μια λογική αποζημίωση για κάθε οικονομική ζημιά που θα έχει επέλθει ως επακόλουθο της εκπλήρωσης των καθηκόντων του συμβουλίου, και να διατηρούν την αρχή της εθελοντικής τοπικής εκπροσώπησης.

Στην *Ιρλανδία*, την *Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας*, το *Λουξεμβούργο*, την *Ιταλία*, την *Τουρκία*, και τη *Γαλλία*, οι αποζημιώσεις που καταβάλλονται στους αιρετούς τοπικούς άρχοντες προορίζονται να καλύπτουν τα (εύλογα) έξοδά τους· στο *Βέλγιο*, να καλύπτουν τα έξοδά τους και να αποφέρουν κάποιο εισόδημα.

Στη *Σουηδία*, οι αιρετοί τοπικοί άρχοντες που ασκούν καθήκοντα πλήρους απασχόλησης, ή μερικής απασχόλησης, εισπράττουν ένα πραγματικό εισόδημα· οι υπόλοιποι αιρετοί άρχοντες εξασφαλίζουν μια αποζημίωση αντίστοιχα με τις ώρες συνεδρίασης.

Στη *Νορβηγία*, όσοι θεωρούνται ότι εργάζονται με πλήρη ή με μερική απασχόληση στον οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης εισπράττουν ένα πραγματικό εισόδημα· η κατάσταση των υπόλοιπων αιρετών αρχόντων ποικίλλει σε σημαντικό βαθμό: σε ορισμένους Ο.Τ.Α., δεν εισπράττουν εισόδημα επαρκές ώστε να καλύπτουν τα έξοδά τους, ενώ σε άλλους, οι αποδοχές μπορεί να αποτελούν ένα πραγματικό εισόδημα.

Επίσης, στην *Αυστρία*, οι αξιωματούχοι σε κοινοτικό επίπεδο, οι οποίοι δεν ασκούν άλλα καθήκοντα, εισπράττουν αποδοχές που αντιπροσωπεύουν ένα πραγματικό εισόδημα, όπου ένα τμήμα των εισοδημάτων τους είναι φορολογήσιμο και το υπόλοιπο θεωρείται ως επιστροφή των εξόδων τους.

Άλλοι αιρετοί άρχοντες εισπράττουν ένα ποσό που προορίζεται να καλύπτει τα έξοδά τους.

Στην *Ελβετία*, είναι δυνατόν να υπάρχουν όλες οι λύσεις ανάλογα με το μέγεθος της κοινότητας.

Στην *Ισπανία* και στην *Πορτογαλία*, οι αιρετοί τοπικοί άρχοντες που ασκούν τα καθήκοντά τους με πλήρη απασχόληση εισπράττουν γενικές αποδοχές, οι οποίες αντιπροσωπεύουν ένα αληθινό εισόδημα. Οι διάφορες χορηγούμενες αποζημιώσεις έχουν προορισμό να καλύπτουν τα αντίστοιχα έξοδα.

2.12. Οι τοπικοί ή περιφερειακοί αιρετοί άρχοντες που έχουν διακόψει τις επαγγελματικές τους δραστηριότητες παίρνουν κάποιο βοήθημα για την επάνοδό τους στον επαγγελματικό βίο;

Σχεδόν όλες οι απαντήσεις είναι αρνητικές· η *Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας*, η *Αυστρία*, το *Λουξεμβούργο* και το *Ηνωμένο Βασίλειο* διευκρινίζουν ότι δεν είναι απαραίτητη μια διακοπή της συνηθισμένης δραστηριότητας. Στην *Ελβετία*, επίσης, καταρχήν δεν χορηγείται κανένα βοήθημα αυτού του τύπου, αλλά μερικές φορές ορισμένες λύσεις, όπως ένα επίδομα έναρξης, χορηγείται προκειμένου να διευκολυνθεί η μετάβαση.

Στην *Πορτογαλία* ο νόμος προβλέπει ένα βοήθημα για την επάνοδο στον επαγγελματικό βίο, με τη μορφή ενός επιδόματος έναρξης και επανένταξης στο επάγγελμα.

Στη *Δανία* χορηγείται στους δημάρχους μια αποζημίωση για την παύση καθηκόντων για ορισμένο διάστημα μετά τη λήξη της πολιτικής τους θητείας.

Ακόμα, στις *Κάτω Χώρες* οι αντιδήμαρχοι εισπράττουν μια αρχική αποζημίωση για να καλύπτουν την ενδιάμεση περίοδο ανάμεσα στη λήξη της πολιτικής τους θητείας και την έναρξη μιας καινούριας δραστηριότητας.

2.13. Ορισμένοι τοπικοί ή περιφερειακοί αιρετοί άρχοντες εισπράττουν σύνταξη; Αν ναι, δώστε μερικές διευκρινίσεις

Μόνο στη *Νορβηγία*, είναι δυνατόν (από το 1980) το Συμβούλιο ενός οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης να χορηγεί σύνταξη στα μέλη του (έστω κι αν αυτά δεν έχουν φθάσει σε κανονική ηλικία συνταξιοδότησης). Για να εισπράττει κανείς πλήρη σύνταξη, πρέπει να έχει εκλεγεί επί τουλάχιστον 20 χρόνια, και το ύψος της ποικίλλει ανάλογα με τις καταβαλλόμενες αποδοχές ως μέλους του Συμβουλίου.

Αλλού, μόνο οι αιρετοί άρχοντες που έχουν ασκήσει καθήκοντα σε πλήρη απασχόληση μπορούν να διεκδικήσουν σύνταξη. Αυτό ισχύει για τη Σουηδία όπου η σύνταξη ποικίλλει σημαντικά σε συνάρτηση με τη διάρκεια της θητείας και τη *Δανία*, όπου οι δήμαρχοι έχουν δικαίωμα συνταξιοδότησης ύστερα από 8 χρόνια υπηρεσίας.

Στις *Κάτω Χώρες*, οι κοινοτάρχες, ακόμα κι αν δεν κατέχουν αξιώματα πλήρους απασχόλησης (κάτω των 24.000 κατοίκων) συμπεριλαμβάνονται ως μέλη της επαρχιακής αρχής στις διατάξεις του γενικού νόμου σχετικά με τις συντάξεις των πολιτικών αξιωματούχων του δημοσίου. Οι υπόλοιποι σύμβουλοι δεν παίρνουν καμιά σύνταξη.

Στο *Βέλγιο*, μόνο τα μέλη της εκτελεστικής αρχής (δήμαρχοι, αντιδήμαρχοι σε κοινοτικό επίπεδο και μέλη της μόνιμης αντιπροσωπείας σε επαρχιακό επίπεδο) μπορούν να εισπράττουν σύνταξη. Ένας νόμος της 8 Δεκεμβρίου 1976 ρυθμίζει τη σύνταξη των δημάρχων και αντιδημάρχων. Αυτοί πρέπει να έχουν φθάσει σε ηλικία 60 χρονών και να έχουν ασκήσει τα καθήκοντά τους επί 60 μήνες τουλάχιστον. Η σύνταξη ανέρχεται, ανά έτος υπηρεσίας, στο 3,75% των αποδοχών που αντιστοιχούν στο αξίωμα τη στιγμή της έναρξης του συνταξιοδοτικού δικαιώματος. Έχει όριο τα 3/4 των αποδοχών που αποτελούν τη βάση του υπολογισμού. Ο κανονισμός για τη σύνταξη των μελών της μόνιμης αντιπροσωπείας ορίζεται από το επαρχιακό συμβούλιο· κατά γενικό κανόνα, τα επαρχιακά συμβούλια εμπνέονται από τους όρους και τις συνθήκες απονομής που ισχύουν για τους Γερουσιαστές.

Παρόμοιο σύστημα υπάρχει και στην *Ελβετία*, όπου οι αιρετοί άρχοντες με μόνιμα ή ημι-μόνιμα καθήκοντα μπορούν να εισπράττουν σύνταξη, όμως δεν καταβάλλεται τίποτα για τα τιμητικά καθήκοντα που αποφέρουν μόνο επιστροφή εξόδων.

Στη *Γαλλία*, οι δήμαρχοι και οι βοηθοί δημάρχων υπάγονται στο καθεστώς επικουρικής συνταξιοδότησης των εκτάκτων υπαλλήλων του Δημοσίου και των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης. Οι συντάξεις αυτές υπολογίζονται σύμφωνα με το ύψος των αποζημιώσεων θέσης που καταβάλλονται πραγματικά, που κι αυτές ακολουθούν τις αποδοχές του δημοσίου. Γι' αυτό, το ύψος των συντάξεων — ειδικότερα εκείνων των κοινοταρχών σε μικρές κοινότητες — είναι πενιχρό. Οπωσδήποτε, οι καταβαλλόμενες συντάξεις είναι προσθέσιμες, δίχως περιορισμό, σε κάθε άλλη σύνταξη ή επίδομα. Για τους γενικούς συμβούλους δεν προβλέπεται τίποτα. Σε πολλούς νομούς υπάρχουν όμως, όπως και για τους δημάρχους, διάφορα προαιρετικά συστήματα συνταξιοδότησης που τα διαμορφώνουν οι ίδιοι οι γενικοί σύμβουλοι.

Στην *Πορτογαλία* οι αιρετοί τοπικοί άρχοντες πλήρους απασχόλησης δικαιούνται συνταξιοδότησης. Μπορούν να επιλέξουν ανάμεσα στο συνταξιοδοτικό καθεστώς των υπαλλήλων του Δημοσίου και σ' εκείνο της συνθησμένης τους επαγγελματικής δραστηριότητας. Τα χρόνια άσκησης καθηκόντων αιρετού άρχοντα με πλήρη απασχόληση λογίζονται διπλάσια για συνταξιοδοτικούς λόγους.

Στην *Τουρκία* αυτό διαφέρει ανάλογα με το καθεστώς της επαγγελματικής προέλευσης των αιρετών τοπικών αρχόντων. Αν προέρχονται από το Δημόσιο Τομέα (ή τον κρατικό), υπάγονται στο καθεστώς επικουρικής συνταξιοδότησης των εκτάκτων υπαλλήλων του Δημοσίου και των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης. Οι συντάξεις αυτές υπολογίζονται σύμφωνα με τις πράγματι καταβαλλόμενες απολαβές.

Στην *Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας*, σύμφωνα με τη διάκριση που έγινε στην υποπαράγραφο 2.7., οι δήμαρχοι που έχουν καθήκοντα πλήρους απασχόλησης έχουν, κατά γενικό κανόνα, δικαίωμα συνταξιοδότησης, πράγμα που δεν ισχύει ποτέ για τους δημάρχους για τους οποίους το δημαρχιακό αξίωμα δεν αποτελεί την κύρια ασχολία τους.

Στην *Αυστρία* επίσης, μόνο ο δήμαρχος δικαιούται σύνταξης στο τοπικό επίπεδο. Στο περιφερειακό επίπεδο, όλοι οι αιρετοί σύμβουλοι που είχαν αιρετή θητεία για ορισμένη περίοδο και έχουν φθάσει στην απαιτούμενη ηλικία, έχουν δικαίωμα συνταξιοδότησης.

Στο *Ηνωμένο Βασίλειο* και στο *Λουξεμβούργο*, η εκτέλεση των καθηκόντων του συμβουλίου δεν θα 'πρεπε να απαιτεί τη διακοπή των κανονικών επαγγελματικών δραστηριοτήτων ενός συμβούλου. Δεν προβλέπεται, έτσι, καμιά αποζημίωση ή σύνταξη.

Τέλος, η *ιρλανδική* απάντηση προσδιορίζει ότι σ' αυτή τη χώρα δεν προβλέπεται αποζημίωση αποχώρησης ή σύνταξη.

3. Συνθήκες εργασίας

3.1. Ποιο είναι, κατά μέσο όρο το πλήθος των επιτροπών στις οποίες είναι μέλος ένας σύμβουλος;

Συγκεκριμένες πληροφορίες μας έδωσαν για το *Ηνωμένο Βασίλειο* και για τις *Κάτω Χώρες* με βάση έρευνες που πραγματοποιήθηκαν αντίστοιχα το 1973 και το 1985.

Κάτω Χώρες: περίπου 3 επιτροπές

Στο *Ηνωμένο Βασίλειο* μια έρευνα που πραγματοποιήθηκε το 1985 έδωσε τα ακόλουθα αποτελέσματα:

Αριθμός επιτροπών	% συμβούλων
καμία	0
1	3
2	18
3 και άνω	77

Στην *Ισπανία*, πρέπει να γίνει διάκριση ανάμεσα σε μικρά και σε μεγάλα δημοτικά συμβούλια. Στην πρώτη περίπτωση οι σύμβουλοι ανήκουν σε 2 ή 3 επιτροπές, ενώ στα μεγάλα μπορούν να μετέχουν σε 6 έως 8 επιτροπές.

Στην *Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γαλλίας*, ο κανονικός αριθμός των επιτροπών είναι από 1 έως 3· στη *Δανία*, κυμαίνεται ανάλογα με το μέγεθος του οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης, αλλά γενικά είναι από 2 έως 3· στη *Σουηδία*, στο δημοτικό επίπεδο, είναι από 1 έως 2, ενώ στο επίπεδο της κομητείας το μέσο πλήθος είναι άγνωστο αλλά τα τρία τέταρτα όλων των αιρετών συμβούλων είναι μέλη σε πάνω από μία επιτροπή.

Η *ιρλανδική* απάντηση κάνει διάκριση ανάμεσα σε μικρά συμβούλια, όπου τα μέλη τους παίρνουν μέρος σε ελάχιστες επιτροπές και σε μεγάλα συμβούλια, όπου ανήκουν σε 5 ή 6 επιτροπές. Ακόμα, στη *Νορβηγία* το πλήθος κυμαίνεται σημαντικά από μία έως περισσότερες επιτροπές.

Στη *Γαλλία*, το πλήθος των επιτροπών σε κοινοτικό επίπεδο έχει υπολογιστεί σε 4 από το γαλλικό τμήμα της Ένωσης των πόλεων και της αυτοδιοίκησης. Στο επίπεδο του Νομού, ο αριθμός των επιτροπών είναι χαμηλός· δεν μπορούν να συγκεντρώσουν όλους τους συμβούλους.

Στο *Βέλγιο*, την *Ελβετία* και την *Αυστρία*, δεν υπάρχουν διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία. Η βελγική και η γαλλική απάντηση τόνισαν το γεγονός ότι υπάρχουν μεγάλες διαφορές ανάλογα με το μέγεθος των κοινοτήτων.

3.2. Ώρες εργασίας

3.2.1. Διαθέσιμη πληροφορία σχετικά με τον αριθμό των ωρών που ένας δήμαρχος ή άλλος αιρετός τοπικός ή περιφερειακός άρχοντας περνάει εβδομαδιαία σε συνεδριάσεις του συμβουλίου ή επιτροπών;

Για την *Αυστρία*, την *Ελβετία*, το *Βέλγιο*, τη *Γαλλία*, την *Ιρλανδία*, την *Πορτογαλία* και την *Ισπανία* δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία. Η απάντηση που έστειλε η *Νορβηγία* διευκρινίζει πως ο αριθμός των ωρών διαφέρει σημαντικά, κυρίως σε συνάρτηση με το μέγεθος του οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης και των μεθόδων εργασίας του.

Στη *Σουηδία*, ο μέσος χρόνος που αφιερώνουν σε συνεδριάσεις οι δημοτι-

κοί σύμβουλοι, υπολογίζεται σε 6 ώρες το μήνα, συν 5 ώρες περίπου αφιερωμένες στην προετοιμασία αυτών των συνεδριάσεων, ενώ είναι 10 ώρες την εβδομάδα για τους συμβούλους των κομητειών.

Στο *Ηνωμένο Βασίλειο* μια έρευνα που πραγματοποιήθηκε το 1985 έδειξε ότι οι σύμβουλοι αφιέρωναν στις υποθέσεις του συμβουλίου κατά μέσο όρο 74 ώρες το μήνα. Οι δήμαρχοι και λοιποί πρόεδροι διαφόρων αρχών έχουν από το νόμο τις ίδιες αρμοδιότητες με τους άλλους συμβούλους.

Στην περίπτωση της *Δανίας*, φαίνεται ότι μπορούμε να υπολογίσουμε το χρόνο εργασίας των δημάρχων και των προέδρων επιτροπών σε 20-30 ώρες, και εκείνο των άλλων αιρετών συμβούλων, σε 10-15 ώρες. Αντίθετα, διαθέτουμε τα παρακάτω στοιχεία σχετικά με το χρόνο παρακολούθησης συνεδριάσεων των μονίμων επιτροπών των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης:

Συνήθης αριθμός ωρών εργασίας ανά μήνα

Αριθμός κατοίκων	κάτω των 15	15-20	20-25	25 και άνω
κάτω των 10.000	25% (34)	29% (39)	29% (39)	17% (23)
10.000 ως 20.000	8% (6)	11% (9)	18% (14)	63% (49)
20.000 ως 40.000	7% (2)	7% (2)	14% (4)	72% (21)
άνω των 40.000	16% (33)	10% (2)	21% (4)	53% (10)
Οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης με συγκροτημένο οργανισμό	0% (0)	67% (2)	(0)	33% (1)
Συμβούλια κομητειών	0% (0)	7% (1)	22% (3)	71% (10)

Οι αριθμοί σε παρένθεση δηλώνουν τον αριθμό των Ο.Τ.Α.

Η έρευνα καλύπτει 261 οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης (πρώτου βαθμού), τρεις τοπικούς οργανισμούς αυτοδιοίκησης (πρωτοβάθμιους) με συγκροτημένο όργανο και 14 συμβούλια κομητειών (δεύτερος βαθμός).

Στην *Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας*, ένας δήμαρχος που επιτελεί καθήκοντα με πλήρη απασχόληση, περνάει 40 με 60 ώρες το μήνα σε συνεδριάσεις του συμβουλίου ή των επιτροπών. Ο αριθμός αυτός μπορεί να κυμαίνεται ανάλογα με το μέγεθος των κοινοτήτων. Ένας κοινοτικός σύμβουλος αφιερώνει 12 με 14 ώρες το μήνα.

Για τις *Κάτω Χώρες*, διαθέτουμε σχετικά στοιχεία ως προς τον αριθμό που αφιερώνουν κοινοτάρχες σε συνεδριάσεις συμβουλίων ή επιτροπών το 1979 περίπου 5,1 ώρες κατά μέσο όρο για όλα τα μεγέθη κοινοτήτων. Ο αντίστοιχος αριθμός σχετικά με το χρόνο που αφιερώνεται στο «κολλέγιο» (κοινοτική εκτελεστική αρχή) ήταν 14,2 ώρες. Τα στοιχεία αυτά έχουν αντληθεί από πολύ λεπτομερέστερες πληροφορίες.

Στο *Λουξεμβούργο* οι ώρες εργασίας διαφέρουν σημαντικά ανάλογα με το μέγεθος της κοινότητας, δεν υπάρχουν όμως μελέτες πάνω σ' αυτό το θέμα. Οι συνεδριάσεις των κοινοτικών συμβουλίων διεξάγονται κατά προτίμηση μετά τις 5 μ.μ. ή το πρωί του Σαββάτου, αλλά δεν υπάρχει γενικός κανόνας.

Στην *Τουρκία*, τα δημοτικά συμβούλια και τα γενικά νομαρχιακά συμβούλια συνεδριάζουν για τη διαχείριση των τοπικών υποθέσεων 2 ή 3 φορές το χρόνο. Οι συνεδριάσεις μπορεί να διαρκέσουν ως ένα μήνα. Αν δεν ρυθμιστούν οι υποθέσεις στη διάρκεια αυτής της περιόδου, τότε προβλέπεται παράταση 15 ημερών. Η διάρκεια εργασίας των δημοτικών και γενικών συμβούλων υπολογίζεται σε 10 ώρες την εβδομάδα.

3.2.2. Υπάρχουν έρευνες για τον αριθμό ωρών τις οποίες αφιερώνει κατά μέσο όρο την εβδομάδα ένας αιρετός τοπικός ή περιφερειακός άρχοντας, στο σύνολο των καθηκόντων που σχετίζονται με το λειτούργημά του;

Στο *Ηνωμένο Βασίλειο*, το σύνολο των ωρών που αφιερώνουν οι σύμβουλοι στα καθήκοντα του συμβουλίου κατά την εκπλήρωση των λειτουργικών του αξιώματός τους το 1985 διατάσσονταν ως εξής:

Αξίωμα	Μέσος μηνιαίος αριθμός ωρών
Αρχηγός της πλειοψηφίας του συμβουλίου	93
Άλλα αξιώματα (π.χ. πρόεδρος επιτροπής)	80
Άλλοι σύμβουλοι	64
Σύνολο των συμβούλων	74

Στην *Ισπανία* ο αριθμός των ωρών εργασίας των αιρετών τοπικών αρχόντων εξαρτάται από το ισχύον καθεστώς, δηλαδή την πλήρη ή τη μερική απασχόληση. Η πλήρης απασχόληση είναι, όπως και για τους υπόλοιπους εργαζόμενους, 8 ώρες την ημέρα. Και για όσους είναι με μερική απασχόληση-

ση ο αριθμός των ωρών κυμαίνεται σε σημαντικό βαθμό, σε συνάρτηση με το μέγεθος του οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης και των επιτροπών στις οποίες συμμετέχουν.

Στην *Πορτογαλία*, ο αριθμός των ωρών εργασίας ενός αιρετού άρχοντα ποικίλλει ανάλογα με το μέγεθος της κοινότητας και τις μεθόδους εργασίας. Ωστόσο, στο επίπεδο της κοινοτικής αρχής, ένας αιρετός άρχοντας πλήρους απασχόλησης αφιερώνει, κατά μέσο όρο, περίπου 36 με 40 ώρες την εβδομάδα στην άσκηση των καθηκόντων του. Τα μέλη που δεν ασκούν καθήκοντα με πλήρη απασχόληση έχουν δικαίωμα άδειας που φθάνει μέχρι 32 ώρες το μήνα και πραγματοποιείται, συνήθως, στο σύνολό της. Η εκτελεστική αρχή έχει μια τακτική συνεδρίαση την εβδομάδα και η διάρκειά της ποικίλλει σημαντικά.

Στο *Βέλγιο*, τα κοινοτικά συμβούλια, τα επαρχιακά συμβούλια και τα εκτελεστικά κολλέγια συνέρχονται όποτε το κρίνουν χρήσιμο. Στην πράξη, διαπιστώνεται ότι το κοινοτικό συμβούλιο συνεδριάζει τουλάχιστον μια φορά το μήνα, το κολλέγιο των δημάρχων και αντιδημάρχων και η μόνιμη αντιπροσωπεία τουλάχιστον μια φορά την εβδομάδα. Η διάρκεια των συνεδριάσεων ποικίλλει σημαντικά.

Στις *Κάτω Χώρες*, επίσης, τα μόνα στοιχεία που διαθέτουμε αφορούν τους κοινοτάρχες, οι οποίοι πέρασαν 36,3 ώρες την εβδομάδα κατά μέσο όρο, το 1979, με ασχολίες που απορρέουν από το λειτουργημά τους. Ωστόσο, ο αριθμός αυτός συγκαλύπτει το γεγονός ότι οι αιρετοί άρχοντες των αγροτικών κοινοτήτων αφιερώνουν από 12 ως 16 ώρες την εβδομάδα στις δραστηριότητές τους, ενώ εκείνοι των πόλεων αφιερώνουν εξήντα.

Στη *Σουηδία*, εξετάζοντας τους αιρετούς τοπικούς άρχοντες στο σύνολό τους, το μέσο χρονικό διάστημα που αφιερώνεται στην άσκηση των επίσημων καθηκόντων τους υπολογίζεται σε 16 ώρες το μήνα. Περνούν, εξάλλου, περίπου 16 ώρες σε άλλες επιτροπές, στενά συνδεδεμένες με το επίσημο αξίωμά τους ως αιρετοί άρχοντες.

3.3. Υπάρχει μέσα στα πλαίσια των επιτροπών του οργανισμού τοπικής ή περιφερειακής αυτοδιοίκησης πρόσληψη μελών που δεν μετέχουν στο συμβούλιο; Αν ναι, σε ποια βάση;

Γαλλία, Ελβετία, Ισπανία και Πορτογαλία

Όχι.

Βέλγιο και Τουρκία

Όχι, αλλά μπορούν να κληθούν να παρευρεθούν κατ' εξαίρεση διάφοροι εμπειρογνώμονες (δημόσιοι υπάλληλοι ή ιδιώτες).

Αυστρία

Όχι, αλλά οι επιτροπές είναι γενικά ελεύθερες να καλούν στις συνεδριάσεις εμπειρογνώμονες ή άλλα πρόσωπα των οποίων η παρουσία μπορεί να είναι χρήσιμη.

Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας

Είναι δυνατόν να συμμετέχουν πολίτες με ειδικές γνώσεις.

Λουξεμβούργο

Δεν απαιτείται να ανήκει κανείς στο κοινοτικό συμβούλιο προκειμένου να μετέχει στις συμβουλευτικές επιτροπές. Οι αλλοδαποί δεν αποκλείονται από αυτές τις επιτροπές.

Δανία

Καταρχήν, όχι. Αλλά ορισμένοι πολίτες με ιδιαίτερα ενδιαφέροντα μπορούν να γίνουν μέλη της συμβουλευτικής επιτροπής. Το τοπικό συμβούλιο μπορεί να συγκροτήσει συμβουλευτικές επιτροπές που να αποτελούνται από μέλη που έχουν επιλεγεί εκτός συμβουλίου όπου τα συχνότερα παραδείγματα είναι εκείνα των συμβουλευτικών επιτροπών σε θέματα βιομηχανίας ή απασχόλησης.

Κάτω Χώρες

Αν η επιτροπή έχει απλώς συμβουλευτικό ρόλο, μπορεί να κληθεί σ' αυτήν οποιοσδήποτε επαγγελματίας ή ειδικός. Αν, αντίθετα, η επιτροπή είναι αρμόδια να αποφασίζει σε κοινοτικά ζητήματα, τότε ο κοινοτικός νόμος ορίζει ότι τουλάχιστον μερικά μέλη της επιτροπής οφείλουν να είναι κοινοτικοί σύμβουλοι.

Ιταλία

Ναι, λόγω της επαγγελματικής πείρας τους.

Ιρλανδία

Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης μπορούν, εφόσον το επιθυμούν, να διορίζουν και μη αιρετά μέλη στις επιτροπές τους, αλλά δεν κάνουν ευρεία χρήση αυτής της εξουσίας τους. Μέλη των οργανισμών τοπικής αυτο-

διοίκησης ορίζονται να συμμετέχουν σε διάφορους δημόσιους οργανισμούς εξωτερικούς ως προς το σύστημα της τοπικής αυτοδιοίκησης — βλέπε 2.10 ε. Σύμφωνα με το νόμο, οι οργανισμοί αυτοί οφείλουν να περιλαμβάνουν μέλη εξωτερικά ως προς την τοπική αυτοδιοίκηση που να αντιπροσωπεύουν γενικά τα διάφορα σχετικά συμφέροντα.

Ηνωμένο Βασίλειο

Σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου για την τοπική αυτοδιοίκηση του 1972 και με την τήρηση ορισμένων προϋποθέσεων, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης μπορούν να προσλαμβάνουν μη αιρετά μέλη για να μετέχουν με δικαίωμα σε κάθε επιτροπή και υποεπιτροπή εκτός από την επιτροπή οικονομικών. Τα μέλη που έχουν προσληφθεί δεν μπορούν να είναι άτομα που έχουν αποκλειστεί από το αξίωμα του συμβούλου (πλην των εκπαιδευτικών στις επιτροπές που είναι αρμόδιες για θέματα παιδείας και βιβλιοθηκών) και θα πρέπει να αποτελούν λιγότερο από το ένα τρίτο των περισσότερων μεγάλων επιτροπών. Ο νόμος απαιτεί επίσης η επιτροπή παιδείας να περιλαμβάνει άτομα που να ανήκουν σε συγκεκριμένες κατηγορίες, και οι επιτροπές αστυνόμευσης στην Αγγλία και την Ουαλλία να απαρτίζονται από συμβούλους και πρωτοβάθμιους δικαστές (δικαστές εθελοντές μη επαγγελματίες).

Σουηδία

Κοινότητες: ναι, σε πολιτική βάση.

Κομητείες: ναι, μπορούν να προσληφθούν σε μια επιτροπή λόγω των ειδικών προσόντων τους ή επειδή θα έχουν προετοιμάσει την υπόθεση που υποβάλλεται στην απόφαση της επιτροπής.

Νορβηγία

Ναι, στη βάση της κομματικής ένταξης. Σε ορισμένες περιπτώσεις, ειδικότερα στις μικρές κοινότητες, τα μέλη επίσης προσλαμβάνονται με βάση την ένταξή τους σε ορισμένες οργανώσεις ή σε ομάδες ειδικών συμφερόντων. Μελετάται τώρα ένα νομοσχέδιο, το οποίο θα απαιτεί οι υπάλληλοι της τοπικής αυτοδιοίκησης να εκπροσωπούνται μέσα στις περισσότερες επιτροπές. Για μερικές επιτροπές ο νόμος έχει προβλέψει την παρουσία, ως μελών, ορισμένων ατόμων με την ιδιότητα του ειδικού (π.χ. στον τομέα της ιατρικής, της ψυχολογίας, της βρεφοκομίας κλπ.) ή με την ιδιότητα των εκπροσώπων ορισμένων συμφερόντων (π.χ. γεωργία, αλιεία, κυνήγι, κλπ.) ή οργανώσεων (συνδικάτα).

3.4. Οι συνεδριάσεις του κοινοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου και των επιτροπών του πραγματοποιούνται την ημέρα ή το απόγευμα;

Οι χώρες για τις οποίες έχουμε λάβει απάντηση μπορούν να διαιρεθούν σε δύο βασικές ομάδες.

Στην πρώτη, ανήκουν οι χώρες όπου, προκειμένου να ληφθούν υπόψη οι συνηθισμένες δραστηριότητες των συμβούλων, οι συνεδριάσεις διεξάγονται το απόγευμα ή το βράδυ· πρόκειται για την *Αυστρία*, την *Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας*, τη *Δανία* (έστω κι αν οι επιτροπές οικονομικών στη Δανία γίνονται συχνά στη διάρκεια της ημέρας).

Στη δεύτερη ομάδα χωρών γίνεται διάκριση ανάμεσα σε μικρούς και σε μεγάλους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης:

Ιρλανδία

Οι συνεδριάσεις γίνονται το βράδυ μόνο στις μικρές κοινότητες· οι μεγάλες τις κάνουν στη διάρκεια της ημέρας.

Βέλγιο και Λουξεμβούργο

Οι συνεδριάσεις των συμβουλίων γίνονται γενικά το βράδυ. Στις μεγάλες πόλεις, το κολλέγιο ή το συμβούλιο συνεδριάζει στη διάρκεια της ημέρας.

Κάτω Χώρες

Στις περισσότερες κοινότητες, οι συνεδριάσεις γίνονται γενικά το απόγευμα ή το βράδυ, αλλά στις μεγάλες πόλεις οι συνεδριάσεις των επιτροπών διεξάγονται συνήθως κατά την ημέρα κι εκείνες του συμβουλίου, το απόγευμα και το βράδυ.

Πορτογαλία

Αυτό εξαρτάται από τη βούληση του οργάνου. Οι συνεδριάσεις, πάντως, της εκτελεστικής αρχής γίνονται, κυρίως, στη διάρκεια της ημέρας, ενώ εκείνες της βουλευτικής συνέλευσης γίνονται, γενικά, το απόγευμα ή το βράδυ.

Ισπανία

Στους μεγάλους δήμους οι συνεδριάσεις γίνονται το πρωί, στις μικρές κοινότητες όμως οι συνεδρίες διεξάγονται το απόγευμα, όταν λήγει το ωράριο εργασίας των συμβούλων.

Τουρκία

Οι συνεδριάσεις γίνονται γενικά στη διάρκεια της ημέρας και του απογεύματος.

Γαλλία

Οι συνεδριάσεις των γενικών και των περιφερειακών συμβουλίων διεξάγονται την ημέρα και οι ώρες κατά τις οποίες γίνονται οι επιτροπές ποικίλλουν. Οι συνεδριάσεις των κοινοτικών συμβουλίων πραγματοποιούνται, για λόγους διαθεσιμότητας, συχνότερα στο τέλος της ημέρας και ιδιαίτερα στις κοινότητες μικρού μεγέθους.

Ελβετία

Οι δημοτικές αρχές με μόνιμη ή ημιμόνιμη απασχόληση συνεδριάζουν κυρίως στη διάρκεια της ημέρας. Το ίδιο συμβαίνει για τις επιτροπές στους μεγάλους δήμους. Αλλιώς, οι συνεδριάσεις γίνονται γενικά το βράδυ.

Ηνωμένο Βασίλειο

Η διάκριση υπάρχει μάλλον ανάμεσα σε αστικές και αγροτικές κοινότητες, όπου οι δεύτερες πραγματοποιούν τις συνεδριάσεις τους συνήθως στη διάρκεια της ημέρας. Την ώρα των συνεδριάσεων την αποφασίζει η κοινότητα. Μια έρευνα που πραγματοποιήθηκε το 1985 έδειξε ότι περίπου το 50% των συνεδριάσεων είχαν γίνει μετά τις 6 μ.μ.

3.5. Υπάρχουν συνεδριάσεις προπαρασκευαστικών ομάδων για τις συνεδριάσεις του συμβουλίου;

Στις περισσότερες απαντήσεις σημειώνεται ότι οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης κανονικά προβλέπουν συνεδριάσεις πολιτικών ομάδων που είναι επιφορτισμένες να προπαρασκευάσουν τις συνεδριάσεις των συμβουλίων ή των επιτροπών· αυτό συμβαίνει στη *Νορβηγία, Σουηδία, Δανία, Ηνωμένο Βασίλειο, Κάτω Χώρες, Βέλγιο, Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, Αυστρία, Ισπανία, Πορτογαλία και Ιταλία*. Στην *Τουρκία*, στους μεγάλους δήμους και στους νομούς. Στην *Ιρλανδία*, γενικά, δεν πραγματοποιούνται παρόμοιες συνεδριάσεις, ενώ στην *Ελβετία*, μόνο στους μεγάλους δήμους.

3.6. Οι αρετοί τοπικοί και περιφερειακοί άρχοντες διαθέτουν γραφεία;

Στις *σκανδιναβικές χώρες*, υπάρχουν, γενικά, γραφεία στη διάθεση των

δημάρχων και ενός περιορισμένου αριθμού άλλων αιρετών αρχόντων που θεωρείται ότι ασκούν καθήκοντα με πλήρη ή μερική απασχόληση (για παράδειγμα, πρόεδροι επιτροπών).

Το ίδιο και στο *Ηνωμένο Βασίλειο*, μόνο ο πρόεδρος του συμβουλίου και ίσως καμιά φορά οι πρόεδροι επιτροπών στους μεγάλους δήμους διαθέτουν γραφεία. Στην *Ιρλανδία* συνήθως μόνο ο δήμαρχος ή ο Λόρδος δήμαρχος των μεγάλων πόλεων διαθέτει τέτοιες ανέσεις. Στην *Κύπρο* επίσης, μόνο οι δήμαρχοι έχουν γραφεία.

Στην *Αυστρία*, κανονικά οι τοπικοί και περιφερειακοί αιρετοί άρχοντες δεν διαθέτουν γραφεία· στην *Ελβετία*, μόνο στους μεγάλους δήμους. Στην Ο.Δ. της *Γερμανίας* διαθέτουν γραφεία μόνο οι πολιτικές ομάδες.

Στις *Κάτω Χώρες*, στο *Βέλγιο* και στη *Γαλλία*, τα διαθέσιμα μέσα ποικίλλουν σε συνάρτηση με το μέγεθος του τοπικού οργανισμού Τ.Α. Οι σύμβουλοι δεν έχουν ατομικά γραφεία, ενώ έχουν οι δήμαρχοι. Σε ό,τι αφορά στους αντιδημάρχους, αυτό εξαρτάται από το μέγεθος της κοινότητας· για παράδειγμα, στις μικρές ολλανδικές κοινότητες, μερικές φορές μοιράζονται ένα γραφείο ή το καταλαμβάνουν εκ περιτροπής.

Στο *Λουξεμβούργο* οι δήμαρχοι και ορισμένοι αντιδήμαρχοι μεγάλων πόλεων διαθέτουν γραφεία και μπορούν να έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες γραμματείας.

Στην *Ισπανία* κανονικά ο δήμαρχος και ορισμένοι εκπρόσωποι (αντιδήμαρχοι) διαθέτουν γραφείο. Στην *Πορτογαλία*, γενικά, τα μέλη της δημοτικής αρχής διαθέτουν γραφεία.

Στην *Τουρκία*, κανονικά, όχι. Αλλά σε ορισμένους νομούς και στους δήμους μεγάλων πόλεων, ναι.

3.7. Οι αιρετοί τοπικοί και περιφερειακοί άρχοντες έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες γραμματείας;

Νορβηγία

Γενικά μόνο οι δήμαρχοι.

Σουηδία

Ναι, οι απλοί σύμβουλοι μπορούν γενικά να χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες της πολιτικής τους ομάδας, και ενδεχομένως της διοίκησης του συμβουλίου ή της κομητείας. Εδώ και μερικά χρόνια, οι κοινότητες και οι κομητείες μπορούν να πληρώνουν από τον προϋπολογισμό τους τις υπηρεσίες γραμματείας για τις πολιτικές ομάδες.

Δανία

Ναι, για τους προέδρους επιτροπών· για τους υπόλοιπους συμβούλους η κατάσταση ποικίλλει. Το ίδιο το τοπικό συμβούλιο αποφασίζει για το εύρος των υπηρεσιών γραμματείας, που συχνά είναι σημαντικές στους μεγάλους δήμους.

Λουξεμβούργο

Οι δήμαρχοι και ορισμένοι αντιδήμαρχοι μεγάλων πόλεων διαθέτουν γραφεία και μπορούν να έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες γραμματείας.

Ιταλία

Ναι, στις μεγάλες κοινότητες. Εξάλλου έχουν δικαίωμα να συμβουλευό-νται έγγραφα και φακέλους και να ζητούν πληροφορίες από τις υπηρεσίες.

Μεγάλη Βρετανία

Ναι, για τον «αρχηγό» / πρόεδρο του Συμβουλίου και για τους προέ-δρους επιτροπών και σε ορισμένο βαθμό ευρύτερα στις μεγάλες κοινότη-τες. Σε κάθε περίπτωση, πρόκειται για ζήτημα που πρέπει να επιλύει το συμβούλιο.

Ιρλανδία

Σε πολύ περιορισμένο βαθμό.

Κάτω Χώρες

Κανονικά μόνο οι κοινοτάρχες.

Κύπρος

Μόνο οι δήμαρχοι.

Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας

Οι δημοτικοί σύμβουλοι μπορούν να χρησιμοποιούν τις γραμματείες των πολιτικών τους ομάδων.

Ελβετία

Ναι, στις μεγάλες κοινότητες, γενικά όχι στις υπόλοιπες.

Γαλλία

Η κατάσταση ποικίλλει σημαντικά σε συνάρτηση με το μέγεθος της κοι-νότητας.

Ισπανία

Οι σύμβουλοι έχουν δικαίωμα να εξετάζουν τα έγγραφα και τους φακέλους και να ζητούν πληροφορίες από τις υπηρεσίες της γραμματείας για να ασκούν τα καθήκοντά τους.

Πορτογαλία

Μόνο ο δήμαρχος μπορεί να διαθέτει ένα γραφείο προσωπικής υποστήριξης που αποτελείται από ένα βοηθό και ένα γραμματέα. Οι υπόλοιποι αιρετοί άρχοντες έχουν πρόσβαση στις υπηρεσίες γραμματείας του τοπικού οργανισμού αυτοδιοίκησης, μολονότι στις μεγάλες κοινότητες οι αντιδήμαρχοι μπορούν να έχουν ιδιαίτερη υπηρεσία γραμματείας.

Βέλγιο

Μόνο οι δήμαρχοι, οι αντιδήμαρχοι και τα μέλη της μόνιμης αντιπροσωπείας έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες γραμματείας. Οι κοινοτικοί και επαρχιακοί σύμβουλοι έχουν δικαίωμα να συμβουλευόμαστε τα έγγραφα και τους φακέλους και να ζητούν πληροφορίες από τις υπηρεσίες.

3.8. Χορηγούνται χρηματικές ενισχύσεις ή άλλες παροχές στις πολιτικές ομάδες που εκπροσωπούνται στο τοπικό ή στο περιφερειακό συμβούλιο;

Δεν δίνονται επιχορηγήσεις στις πολιτικές ομάδες στη *Γαλλία*, στο *Λουξεμβούργο* και στην *Ιρλανδία*: στην *Ελβετία*, εντελώς εξαιρετικά, ίσως σε ορισμένες πόλεις: στο *Βέλγιο* καθόλου, εκτός από ορισμένες κοινότητες όπου τα γραφεία μπορούν να χρησιμοποιούνται για συνεδριάσεις.

Στην *Αυστρία* και στην *Τουρκία*, δεν υπάρχει οικονομική ενίσχυση. Αλλά οι χώροι, το προσωπικό και ορισμένες υλικές παροχές τίθενται στη διάθεση των αιρετών αρχόντων. Αυτό συμβαίνει συχνότερα στις μεγάλες κοινότητες και στις μεγάλες πόλεις καθώς και στις τοπικές βουλές των κρατιδίων (LÄNDERS). Στη *Δανία* πρόσφατα το Κοινοβούλιο ψήφισε νόμο για οικονομική επιχορήγηση των πολιτικών ομάδων στις κοινότητες και τις κομητείες ανάλογα με το αποτέλεσμα των ψήφων στις τελευταίες εκλογές. Η επιχορήγηση είναι ετήσια και συνίσταται σε 2 κορόνες για κάθε ψήφο στις εκλογές της κομητείας, και σε 3 κορόνες για τις εκλογές στο κοινοτικό συμβούλιο. Πέρα από αυτή την επιχορήγηση, απαγορεύεται να δίνεται άλλη οικονομική ενίσχυση (1987).

Στο *Ηνωμένο Βασίλειο*, αποφασίζει σχετικά η τοπική συνέλευση. Ενίσχυση μπορεί να δίνεται μόνο για τις επίσημες δραστηριότητες της κοινό-

τητας. Δεν επιτρέπεται να χορηγείται για τους σκοπούς των πολιτικών κομμάτων.

Στην *Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας* δίνονται επιχορηγήσεις στις πολιτικές ομάδες που εκπροσωπούνται στο Συμβούλιο. Οι ολλανδικοί οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης μπορούν επίσης να χορηγούν τέτοιες ενισχύσεις, για παράδειγμα για υπηρεσίες γραμματείας ή εμπειρογνομόνων· συνίστανται σε ένα πάγιο ποσό που καταβάλλεται στις πολιτικές ομάδες, συν ένα ποσό που εξαρτάται άμεσα από τον αριθμό των συμβούλων που ανήκουν στην ομάδα.

Στη *Σουηδία*, τα τοπικά συμβούλια έχουν δικαίωμα να παρέχουν οικονομική ενίσχυση με βάση τη δύναμη των κομμάτων στο συμβούλιο· οι ίδιοι αποφασίζουν για το ύψος αυτής της ενίσχυσης. Στη *Νορβηγία* το STORTING ψηφίζει την οικονομική επιχορήγηση στις τοπικές οργανώσεις των πολιτικών κομμάτων σε αναλογία με τις ψήφους που πήραν στις τελευταίες εκλογές. Τα συμβούλια των κοινοτήτων και της κομητείας μπορούν επίσης να επιχορηγούν τοπικές πολιτικές ομάδες.

Στην *Ισπανία* και την *Πορτογαλία* δεν υπάρχει οικονομική επιχορήγηση προς τις πολιτικές ομάδες.

4. Ενημέρωση

- 4.1. Ποιες δυνατότητες ενημέρωσης και επιμόρφωσης προσφέρονται στους τοπικούς και περιφερειακούς αιρετούς άρχοντες;
 Ποιος τις οργανώνει και χρηματοδοτεί;
 Σε ποιο επίπεδο (εθνικό, περιφερειακό, τοπικό);

Νορβηγία

Η Νορβηγική Ένωση Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης έχει καταστρώσει ένα πρόγραμμα ενημέρωσης και επιμόρφωσης για να επιτρέψει στις κοινότητες και τις κομητείες να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους στον τομέα αυτό απέναντι στους αιρετούς άρχοντες. Το πρόγραμμα αυτό περιλαμβάνει ένα ευρύτατο φάσμα από ενημερωτικά φυλλάδια που συντάσσονται και διανέμονται δωρεάν στους κοινοτικούς και τους περιφερειακούς συμβούλους. Στόχος είναι να τους παρασχεθούν οι απαραίτητες γνώσεις σχετικά με τα καθήκοντά τους ως αιρετοί άρχοντες, την οργάνωση της κοινότητας ή της κομητείας, καθώς και με τα θέματα νομοθεσίας, χρηματοδότησης ελέγχου, κ.λπ. Για λόγους γεωγραφικούς, κλιματολογικούς και συγκοινωνιακούς, το πρόγραμμα εφαρμόζεται ικανοποιητικά στα πλαίσια της τοπικής κοινότητας χρησιμοποιώντας στο μέγιστο βαθμό τους

τοπικούς ειδικούς και τους τοπικούς πόρους. Κάποια οικονομική ενίσχυση για την πραγματοποίηση αυτού του προγράμματος ενημέρωσης / επιμόρφωσης χορηγείται επίσης από τη Νορβηγική Ένωση Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Σε κάθε κομητεία, οι κοινότητες συναποτελούν το περιφερειακό τμήμα της Νορβηγικής Ένωσης οργανισμών Τ.Α.: υπάρχουν συνολικά 18 περιφερειακά τμήματα, με δική τους ιδιαίτερη γραμματεία και με τις δικές τους εκτελεστικές επιτροπές. Εκτός από τις τοπικές δραστηριότητες που βασίζονται στο πρόγραμμα ενημέρωσης / επιμόρφωσης, τα περιφερειακά τμήματα οργανώνουν τα δικά τους μαθήματα.

Ο γενικός γραμματέας, εκτός από τις πληροφορίες και τις συμβουλές που μπορεί να παρέχονται καθημερινά σχετικά με την εφαρμογή του προγράμματος ενημέρωσης / επιμόρφωσης, διοργανώνει περιφερειακές διασκέψεις ενημέρωσης / επιμόρφωσης για όλους τους δημάρχους και βοηθούς δημάρχους (900) των τοπικών και περιφερειακών οργανισμών αυτοδιοίκησης κάθε δύο χρόνια.

Όλα τα ενδιαφερόμενα άτομα φαίνονται ικανοποιημένα από αυτές τις ρυθμίσεις και καθώς φαίνεται δεν προσφέρονται άλλες μορφές ενημέρωσης / επιμόρφωσης.

Σουηδία

Τα πολιτικά κόμματα και οι εθνικές ενώσεις τοπικής αυτοδιοίκησης παρέχουν δυνατότητες ενημέρωσης και επιμόρφωσης σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Η επιμόρφωση των κοινοτικών συμβούλων χρηματοδοτείται εν μέρει από τα κοινοτικά συμβούλια και εκείνη των συμβούλων κομητειών χρηματοδοτείται εξ ολοκλήρου από τα αντίστοιχα κομητειακά συμβούλια.

Δανία

Παρέχονται πληροφορίες σχετικά με τα διάφορα θέματα που αναγράφονται στην ημερήσια διάταξη. Ο οργανισμός τοπικής αυτοδιοίκησης αποστέλλει σε μέλη περιοδικά, επιθεωρήσεις κλπ. και η διοίκηση παρέχει πληροφορίες ύστερα από αίτηση με τη μεσολάβηση του δημάρχου. Ενημερωτικές συγκεντρώσεις γίνονται σε ζητήματα μείζονος ενδιαφέροντος.

Οι δημοτικοί και οι περιφερειακοί σύμβουλοι μπορούν να μετέχουν σε σεμινάρια που οργανώνει το Δημοτικό Σχολείο. Αυτό χρηματοδοτείται από τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, εν μέρει από τα έξοδα συμμετοχής, εν μέρει από ένα διακοινοτικό ταμείο. Οι περιφερειακοί πολιτικοί σύμβουλοι οργανώνουν διάφορα σεμινάρια για τους πολιτικούς.

Κάτω Χώρες

Υπάρχουν οι τακτικές εκδόσεις του «Ιδρύματος Πολιτικών Μελετών», διάφορα τηλεοπτικά προγράμματα (όπως και τα μαθήματα TELEAC), μαθήματα, σεμινάρια, δημόσιες και ιδιωτικές διαλέξεις, ετήσια συνέδρια, κλπ. Οι δυνατότητες αυτές για ενημέρωση μπορεί να είναι οργανωμένες από πολιτικά κόμματα, εθνικές ενώσεις οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, ή τους ειδικούς συμβούλους τους σε θέματα διαχείρισης, το CIVOB (δηλαδή το Κεντρικό Ινστιτούτο για την επιμόρφωση του προσωπικού της δημόσιας διοίκησης, που ίδρυσε η κυβέρνηση, οι κοινότητες και οι επαρχίες) και σχετικές σχολές για την επιμόρφωση σε θέματα δημόσιας διοίκησης σε 11 επαρχίες, κλπ. Ειδικότερα, το συνδυασμένο μάθημα με τηλεόραση / αλληλογραφία εκτιμάται πολύ.

Στην *Ισπανία*, σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, τα μαθήματα επιμόρφωσης, σεμινάρια, διαλέξεις, ενημερωτικές συγκεντρώσεις οργανώνονται και χρηματοδοτούνται από την Κεντρική Διοίκηση, με τη συνεργασία του Ινστιτούτου Μελετών της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Στην *Πορτογαλία* διάφορα μαθήματα επάνω σε ειδικά θέματα, σεμινάρια, συνέδρια, διαλέξεις κλπ., οργανώνονται είτε από τα πολιτικά κόμματα, είτε από την εθνική Ένωση Δήμων, είτε ακόμα, από τις υπηρεσίες του υπουργείου Προγραμματισμού και Χωροταξίας, τμήμα που παρέχει, επίσης πληροφορίες ή νομικές και τεχνικές συμβουλές αν τις ζητήσουν οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης και ετοιμάζει και διανέμει την τεχνική τεκμηρίωση.

Στην *Τουρκία* οι δραστηριότητες σ' αυτόν τον τομέα είναι πολύ περιορισμένες.

Βέλγιο

Οι κοινοτικοί σύμβουλοι έχουν δικαίωμα να βλέπουν και να συμβουλευτούν τους φακέλους ώστε να ενημερώνονται. Η επιμόρφωση προβλέπεται να γίνεται μέσω σεμιναρίων οργανωμένων από ένα ιδιωτικό εθνικό ίδρυμα δημόσιου χαρακτήρα που ονομάζεται «Ινστιτούτο Διοίκησης - Πανεπιστήμιο» και από τα πολιτικά κόμματα.

Γαλλία

Υπάρχουν τώρα λιγιστές δυνατότητες. Οι ενώσεις αιρετών τοπικών αρχόντων κάνουν τώρα διάφορους πειραματισμούς σε ορισμένες περιφέρειες αλλά η εμβέλειά τους μένει περιορισμένη εξαιτίας των πενιχρών πόρων. Διάφορα κέντρα επιμόρφωσης οργανώνουν σειρές μαθημάτων, παρουσιάζεται όμως συχνά το μειονέκτημα ότι γίνονται στο Παρίσι ή σε πρωτεύου-

σες νομών, γεγονός που συνεπάγεται επιπρόσθετες οικονομικές επιβαρύνσεις για όσους συμμετέχουν.

Υπάρχουν τώρα περί τους 60 οργανισμούς επιμόρφωσης αιρετών αρχόντων, από τους οποίους οι περισσότεροι είναι ενώσεις μη κερδοσκοπικές. Μερικά δημόσια ιδρύματα (όπου συμπεριλαμβάνονται 3 πανεπιστήμια) αναλαμβάνουν επίσης αυτή την επιμόρφωση.

Η Ένωση των δημάρχων της Γαλλίας διαθέτει μέσα, τα οποία συνίστανται:

- στη διοργάνωση ενός ετήσιου συνέδριου, διαφόρων ημερίδων, μόνιμων ή προσωρινών επιτροπών·
- στη λειτουργία μόνιμων υπηρεσιών μελετών, νομικών και τεχνικών συμβούλων·
- στην έκδοση του περιοδικού «Νομοί και Κοινοότητες».

Εξάλλου, η υπηρεσία «Συμβούλιο Δημάρχων και αιρετών αρχόντων», που εξαρτάται από το Υπουργείο Εσωτερικών, εξασφαλίζει μια προσπάθεια ενημέρωσης σε σύνδεση με τις νομαρχίες.

Μερικά περιοδικά («Κοινοτική ενημέρωση», «Εφημερίδα των κοινοτήτων», «Κοινοτική ανταπόκριση») που κυκλοφορούν τακτικά βρίσκονται επίσης στη διάθεση των αιρετών αρχόντων.

Ελβετία

Οργανώνονται αραιά μαθήματα, ειδικότερα από τις ενώσεις των τοπικών οργανισμών αυτοδιοίκησης, κυρίως σε επίπεδο περιφέρειας.

Αυστρία

Οργανώνονται επιμορφωτικά μαθήματα, σεμινάρια, ενημερωτικές συγκεντρώσεις από τα πολιτικά κόμματα ή τις «πολιτικές ακαδημίες» τους. Αυτό δεν αποτελεί ένα μόνιμο πρόγραμμα ενημέρωσης ή επιμόρφωσης.

Ιταλία

Σεμινάρια για τους πολιτικούς διοργανώνουν κυρίως οι εθνικές ενώσεις των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, τα πολιτικά κόμματα καθώς και διάφορες δημόσιες και ιδιωτικές οργανώσεις. Υπάρχουν επίσης πολλές ειδικευμένες εκδόσεις που συμβάλλουν στην ενημέρωση των στελεχών σε ειδικά θέματα.

Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας

Δεν υπάρχει τακτικό επιμορφωτικό πρόγραμμα, αλλά κάθε τόσο διοργανώνονται σεμινάρια σε διάφορα επίπεδα, για παράδειγμα από τα ινστι-

τούτα μελετών των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης ή από τις αρμόδιες ενώσεις που ιδρύουν τα πολιτικά κόμματα.

Ηνωμένο Βασίλειο

Μαθήματα ανοιχτά σε όλους τους συμβούλους διοργανώνονται από το Ινστιτούτο μελετών τοπικής αυτοδιοίκησης που ανήκει στο πανεπιστήμιο του Μπέρμπιγγαμ. Η επιτροπή επιμόρφωσης σε θέματα τοπικής αυτοδιοίκησης παρέχει επίσης επιμορφωτικά μαθήματα στους συμβούλους. Τα μαθήματα αυτά τα πληρώνει ο οργανισμός στον οποίο ανήκουν οι συμμετέχοντες.

Ιρλανδία

Σεμινάρια και άλλα μαθήματα διοργανώνονται από το Ινστιτούτο δημόσιας διοίκησης και χρηματοδοτούνται από τις επιχορηγήσεις που καταβάλλουν οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης. Πρόκειται μεταξύ άλλων για ειδικά μαθήματα που απευθύνονται στους νεοεκλεγέντες συμβούλους, στους προέδρους και αντιπροέδρους και είναι αφιερωμένα σε ειδικά θέματα. Τα μέλη των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης παρακολουθούν επίσης διαλέξεις που οργανώνουν επαγγελματικά ινστιτούτα και άλλα ιδρύματα και αναφέρονται σε ζητήματα που ενδιαφέρουν τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης.

- 4.2. Στους νεοεκλεγέντες προσφέρεται ένα πρόγραμμα ενημέρωσης (για παράδειγμα, εισαγωγή στη λειτουργία της τοπικής αυτοδιοίκησης);**
Αν ναι, ποια είναι τα χαρακτηριστικά αυτού του προγράμματος;
Είναι αποτελεσματικό;

Ιρλανδία

Ναι, βλέπε 4.1.

Νορβηγία

Το ενημερωτικό υλικό που παρέχεται σε όλους τους αιρετούς τοπικούς και περιφερειακούς άρχοντες από τη Νορβηγική Ένωση των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης περιλαμβάνει «εγχειρίδια» που περιγράφουν την οργάνωση, τις λειτουργίες και τις δραστηριότητες των διάφορων κοινοτικών ιδρυμάτων.

Σουηδία

Ναι, είναι οργανωμένο σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο από

τις εθνικές ενώσεις των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και από τους ίδιους τους Ο.Τ.Α.

Δανία

Ναι, στο Δημοτικό Σχολείο από τις περιφερειακές πολιτικές οργανώσεις, καθώς και στους ίδιους τους περισσότερους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης μέσα από μαθήματα που δίνουν οι ανώτεροι υπάλληλοι της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Τα μαθήματα αυτά αναφέρονται στα ακόλουθα θέματα:

- η διοίκηση ενός οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης και τα καθήκοντα που της αντιστοιχούν·
- η οικονομία και ο σχεδιασμός.

Στα μαθήματα υπάρχει πυκνή παρακολούθηση. Είναι δύσκολο όμως να εκτιμηθεί η αποτελεσματικότητά τους.

Κάτω Χώρες

Ναι, τα οργανώνει η ένωση ολλανδικών κοινοτήτων και το CIVOB/STICHTING BURGERSCHAPSKUNDE (βλέπε παράγραφο 4.1.), όχι όμως ατομικά οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης. Το πρόγραμμα καλύπτει κυρίως τον κοινοτικό κώδικα, τη διαχείριση των τοπικών προϋπολογισμών και τα λογιστικά. Εκτιμάται ότι το πρόγραμμα αυτό είναι αποτελεσματικό.

Ηνωμένο Βασίλειο

Δεν υπάρχει εισαγωγικό πρόγραμμα σε εθνικό επίπεδο, αλλά πολλοί τοπικοί οργανισμοί διοργανώνουν παρόμοια προγράμματα. Τα πολιτικά κόμματα έχουν επίσης εκδώσει φυλλάδια για τους νεοεκλεγέντες με στόχο να τους εξηγήσουν το ρόλο και το καθεστώς τους.

Βέλγιο

Μια σποραδική ενημέρωση ή επιμόρφωση παρέχονται με βάση τα πληροφοριακά στοιχεία που δόθηκαν στο 4.1. Ως τώρα η επίδρασή τους φαίνεται περιορισμένη.

Ισπανία

Οι νεοεκλεγέντες σύμβουλοι δεν έχουν στη διάθεσή τους κανένα ειδικό πρόγραμμα ενημέρωσης, μπορούν όμως να παρακολουθούν τα μαθήματα, διαλέξεις, κλπ. για τα οποία μιλήσαμε στην προηγούμενη παράγραφο.

Πορτογαλία

Όχι, εκτός από σποραδικές ενέργειες που οργανώνουν τα πολιτικά κόμ-

ματα. Σε ό,τι αφορά την *Τουρκία, Γαλλία, Ελβετία, Αυστρία* και την *Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας*, φαίνεται ότι δεν υπάρχει τέτοιο πρόγραμμα.

- 4.3. Οι τοπικοί και περιφερειακοί αιρετοί άρχοντες μπορούν να παρακολουθούν μαθήματα σχετικά με τη νέα ή και την υπάρχουσα νομοθεσία, τις κατευθυντήριες οδηγίες, τα μέσα ελέγχου, τα οικονομικά, κλπ.;**

Νορβηγία

Ναι. Η Νορβηγική Ένωση οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης έχει εκδώσει αρκετά «θεματικά φυλλάδια» που απευθύνονται ειδικά στους ομιλητές και τους διοργανωτές μαθημάτων. Περιέχουν ένα «υπόδειγμα» διάλεξης, ένα κατάλογο με βιβλιογραφικές συστάσεις, προτάσεις ερευνών, ερωτηματολόγια, συμβουλές για τη διοργάνωση μαθημάτων κλπ. Ετοιμάζονται καινούρια «θεματικά φυλλάδια» που θα ασχολούνται με τις μεταβολές της νομοθεσίας, τις νέες κατευθυντήριες οδηγίες, τους ελέγχους, τα οικονομικά κλπ. Στόχος είναι να οδηγηθούν σε προγράμματα ενημέρωσης / επιμόρφωσης ευέλικτα και ανανεωμένα συνεχώς για τους κοινοτικούς και περιφερειακούς συμβούλους.

Ηνωμένο Βασίλειο

Κάθε τόσο, οι οργανώσεις που συνδέονται με την τοπική αυτοδιοίκηση διοργανώνουν μαθήματα πάνω σε διάφορα θέματα· μαθήματα που μπορούν να τα παρακολουθήσουν οι αιρετοί τοπικοί άρχοντες. Μερικές φορές, οι ενώσεις των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης διοργανώνουν σεμινάρια πάνω σε ειδικά θέματα όπως τα οικονομικά.

Όλες οι άλλες απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο είναι επίσης καταφατικές. Οι περισσότερες αναφέρονται στην παράγραφο 4.1. για συμπληρωματικές πληροφορίες.

- 4.4. Διοργανώνονται σεμινάρια ενημέρωσης από κοινού για τους συμβούλους και τους υπαλλήλους των οργανισμών τοπικής και περιφερειακής αυτοδιοίκησης;**

Τέτοια σεμινάρια διοργανώνονται στη *Σουηδία* και στη *Δανία*, εν μέρει στο *Δημοτικό Σχολείο*, το οποίο στην πραγματικότητα είναι ένα επιμορφωτικό διαδημοτικό ινστιτούτο για τους πολιτικούς και τους δημοτικούς υ-

παλλήλους· αυτά γίνονται είτε στην Κοπεγχάγη, είτε μέσα στα πλαίσια των περιφερειακών ενώσεων. Αυτό εφαρμόζεται μόνο σε μικρότερο βαθμό στη *Νορβηγία*.

Τα κοινά σεμινάρια γίνονται ολοένα συχνότερα στο *Ηνωμένο Βασίλειο* και αναφέρονται κυρίως στις μεταβολές που επιφέρει η νομοθεσία. Διοργανώνονται πολυάριθμα σεμινάρια ενημέρωσης, με κερδοσκοπικούς στόχους, από ιδιωτικά ιδρύματα ή εταιρείες, καθώς και από τα έντυπα της τοπικής αυτοδιοίκησης, όπως το "LOCAL GOVERNMENT CHRONICLE" και το "MUNICIPAL JOURNAL". Οι ετήσιες συνδιασκέψεις των επαγγελματικών ενώσεων παρέχουν επίσης το έδαφος για συναντήσεις ανάμεσα στους αιρετούς άρχοντες και τους υπαλλήλους.

Στην *Αυστρία*, είναι δυνατόν καταρχήν να γίνουν κοινά σεμινάρια και οργανώνονται πράγματι όποτε αυτό είναι απαραίτητο, κάτι που σπάνια όμως συμβαίνει.

Στη *Γαλλία*, το CFPC (Κέντρο επιμόρφωσης του προσωπικού των κοινοτήτων) δεν έχει την αρμοδιότητα να επιμορφώνει τους αιρετούς άρχοντες, διοργανώνει ωστόσο επιμορφωτικά μαθήματα ή σεμινάρια που απευθύνονται στους αιρετούς τοπικούς άρχοντες.

Στην *Πορτογαλία*, υπάρχει από κοινού διοργάνωση σεμιναρίων, αλλά οργανώνονται ακόμα επιμορφωτικές ή ενημερωτικές δραστηριότητες που απευθύνονται ειδικά στους αιρετούς άρχοντες ή στους υπαλλήλους.

Στο *Λουξεμβούργο* κάθε χρόνο, μια ημερίδα ενημέρωσης, η «Η μέρα των Δημάρχων», οργανωμένη από μερικά υπουργεία, το Εσωτερικών, το Υγείας ή το Περιβάλλοντος, με παρουσιάσεις θεμάτων της επικαιρότητας, απευθύνεται στους αιρετούς τοπικούς άρχοντες. Εφόσον του ζητηθεί, ιδιαίτερα μετά από εκλογές όταν εγκαθίστανται καινούρια κοινοτικά συμβούλια, το Υπουργείο Εσωτερικών οργανώνει διαλέξεις για τη λειτουργία της κοινότητας ή εξηγεί τις μεταβολές που επιφέρει ένας νέος νόμος σε κάποιον τομέα.

Στην *Τουρκία*, γενικά ναι. Τα διοργανώνει το Ινστιτούτο Δημόσιας Διοίκησης και το Υπουργείο Εσωτερικών.

Τέτοια σεμινάρια δεν οργανώνονται στην *Ολλανδία*, ούτε στην *Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας*.

Οι σχετικές απαντήσεις του *Βελγίου*, της *Ελβετίας* και της *Ιρλανδίας* παραπέμπουν στην απάντηση 4.1.

4.5. Είναι στη διάθεση των αιρετών τοπικών ή περιφερειακών αρχόντων βιβλιοθήκες, υπηρεσίες τεκμηρίωσης και αρχείων;

Στη **Σουηδία**, ναι.

Στη **Νορβηγία**, τέτοιες υπηρεσίες είναι καταρχήν διαθέσιμες για τους τοπικούς και περιφερειακούς συμβούλους όπως και για οποιονδήποτε πολίτη.

Στη **Δανία**, δημοτικές βιβλιοθήκες. Οι αιρετοί άρχοντες μπορούν επίσης να δεχθούν βοήθεια σε ό,τι αφορά ειδικά ζητήματα από την τοπική αυτοδιοίκηση.

Ορισμένοι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης έχουν επεκτείνει τις υπηρεσίες τους ώστε οι αιρετοί τοπικοί άρχοντες να παίρνουν όσο γίνεται περισσότερες πληροφορίες από τη μεριά της διοίκησης.

Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας

Ναι.

Αυστρία

Ναι.

Κάτω Χώρες

Ναι. Η Ένωση των Δήμων και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και η Ένωση των Ολλανδικών Κοινοτήτων έχουν ειδικευμένες βιβλιοθήκες σχετικές με την τοπική αυτοδιοίκηση.

Βέλγιο

Ναι, σε ορισμένες μεγάλες πόλεις. Σε εθνικό επίπεδο υπάρχει μια βιβλιοθήκη και μια υπηρεσία τεκμηρίωσης στην Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων του Βελγίου.

Ελβετία

Ναι, κυρίως στις μεγάλες πόλεις.

Γαλλία

Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης παραλαμβάνουν μια πληθώρα τεκμηρίωσης σε ποικίλες μορφές. Είναι ολοένα δυσκολότερο γι' αυτούς να διευθετήσουν την αποθήκευσή τους, την ταξινόμηση, κλπ. Παρά το γεγονός ότι στις πόλεις συγκροτούνται υπηρεσίες τεκμηρίωσης, οι δαπάνες που επιφέρει η συγκρότηση τέτοιων υπηρεσιών είναι, όπως φαίνεται, ιδιαίτερα υψηλές, κυρίως σε σχέση με τη χρήση που τους γίνεται σε κλίμακα ενός

μεμονωμένου δήμου. Μόνο οι μεγαλύτεροι δήμοι μπορούν να αποκτήσουν αυτή τη δομή.

Ηνωμένο Βασίλειο

Βιβλιοθήκες, αρχεία και κέντρα τεκμηρίωσης βρίσκονται στη διάθεση των αιρετών τοπικών αρχόντων, αλλά όχι με πολύ οργανωμένο τρόπο. Οι υπηρεσίες που τους προσφέρονται εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από ό,τι είναι διαθέσιμο σε τοπικό επίπεδο.

Ιρλανδία

Σε πολύ περιορισμένο βαθμό στο Ινστιτούτο δημόσιας διοίκησης, εκτός από τους πόρους που μπορούν να προμηθευτούν από τον ίδιο τον οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης και διαμέσου της υπηρεσίας δημοσίων βιβλιοθηκών, της οποίας εξασφαλίζουν τη λειτουργία.

Πορτογαλία

Ναι, οι αιρετοί άρχοντες μπορούν να έχουν στη διάθεσή τους βιβλιοθήκες υπηρεσίες τεκμηρίωσης και αρχείων στις περισσότερες κοινότητες.

Κύπρος

Ναι.

Αντί επιλόγου

Εισήγηση του εκπροσώπου της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε. Κ. Ντηνιακού, Δημάρχου Χαϊδαρίου, στην Επιτροπή Πενταετούς για την Τοπική Αυτοδιοίκηση (1988-1992).

Είναι πια βέβαιο ότι η ανάπτυξη του θεσμού της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σημαίνει εντονότερη, ευρύτερη και συνθετότερη δραστηριότητα των Ο.Τ.Α. Αυτό έχει σαν συνέπεια τα καθήκοντα των αιρετών εκπροσώπων να γίνονται συνέχεια πιο εκτεταμένα και πολύπλοκα.

Όταν σήμερα υπάρχει η πρόκληση για την υλοποίηση των νέων θεσμών, η ανάγκη για την αξιοποίηση της σύγχρονης τεχνολογίας στις δραστηριότητες της Τ.Α. και παράλληλα είναι δοσμένη η έλλειψη εξειδικευμένου στελεχιακού δυναμικού, μ' αυτές τις συνθήκες είναι φανερό ότι ο Δήμαρχος ή ο Κοινοτάρχης με τον παραδοσιακό συγκεντρωτισμό που τους διέκρινε, δεν μπορούν πια να ανταποκριθούν στις σύγχρονες απαιτήσεις. Έτσι το πρώτο ζήτημα που μπαίνει είναι η ενεργός και ουσιαστική συμμετοχή από συγκεκριμένες θέσεις όσο το δυνατόν περισσότερων Αιρετών εκπροσώπων στο έργο της Δημοτικής ή Κοινοτικής Αρχής. Η ανάγκη αυτή έχει οδηγήσει στη δημιουργία του θεσμού των Αντιδημάρχων, που είναι Δημοτικοί Σύμβουλοι και με επικεφαλής το Δήμαρχο συγκροτούν ένα άτυπο όργανο «Διοίκησης του Δήμου». Πέρα όμως από τη Διοίκηση του Δήμου υπάρχει ένα άλλο θέμα, της ενεργοποίησης όλων των Αιρετών εκπροσώπων με τη συμμετοχή τους σε θεσμοθετημένες Επιτροπές του Δημοτικού Συμβουλίου, στο ίδιο το Δημοτικό Συμβούλιο, στα Διοικητικά Συμβούλια Νομικών Προσώπων του Δήμου ή άλλες εξειδικευμένες δραστηριότητες στο πολύπλευρο μέτωπο των δραστηριοτήτων ενός Ο.Τ.Α. Και εδώ ακριβώς ανακύπτει το πρόβλημα: Με τα σημερινά δεδομένα εξασφαλίζονται οι αναγκαίες προϋποθέσεις για την ουσιαστική ενεργοποίηση των Αιρετών εκπροσώπων στη συνολική δράση του αντίστοιχου Ο.Τ.Α.; Η απάντηση δυστυχώς είναι αναντίρρητα όχι. Πέραν άλλων σοβαρών θεμάτων το γεγονός είναι ότι οι Αιρετοί εκπρόσωποι που συμμετέχουν στη Διοίκηση του Δήμου και ιδιαίτερα οι Αντιδήμαρχοι δεν έχουν ικανοποιητική εξασφάλιση σε καίρια ζητήματα (αποδοχές, συνταξιοδοτικό, επάνοδος στην εργασία κλπ.), μολονότι πρέπει να διαθέτουν όλο το χρόνο τους και όλες τις δυνάμεις για να ανταπο-

κριθούν στα καθήκοντά τους. Το γεγονός αυτό είναι από τους πιο βασικούς λόγους της αποθάρρυνσης για την ανοδική πορεία του θεσμού της Τ.Α. Μάλιστα η έλλειψη αυτών των προϋποθέσεων λειτουργεί σαν σοβαρό αντικίνητρο και τελικά καταλήγει στον αποκλεισμό ορισμένων κοινωνικών κατηγοριών από τη συμμετοχή τους στα αιρετά σώματα (μισθωτοί, γυναίκες κλπ.). Δηλαδή η έλλειψη των αναγκαίων προϋποθέσεων δεν αποθαρρύνει μόνο τους ήδη εκλεγμένους να προσφέρουν συστηματικά τις υπηρεσίες τους στον Ο.Τ.Α. που έχουν εκλεγεί, αλλά αποτρέπει και μεγάλο αριθμό πολιτών ακόμη και να εκδηλώσουν το ενδιαφέρον και τη συμμετοχή τους στα ζητήματα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με συνέπεια να περιορίζεται ο αριθμός αυτών που συμμετέχουν και έτσι η Τ.Α. να στερείται τη δυνατότητα ουσιαστικότερης επιλογής, γεγονός που αποτελεί πλήγμα για την Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Με βάση τα παραπάνω, για να εξασφαλισθούν οι απαραίτητες προϋποθέσεις για την εξασφάλιση της μεγαλύτερης δυνατής συμμετοχής των πολιτών στην Τοπική Αυτοδιοίκηση και στη συνέχεια η ελεύθερη, απρόσκοπτη και αποτελεσματική άσκηση των καθηκόντων των Αιρετών εκπροσώπων των Ο.Τ.Α., προτείνεται η λήψη, με τη σύμφωνη γνώμη της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε., συγκεκριμένων μέτρων, ώστε η ανάληψη οιασδήποτε αξιώματος από τον Αιρετό εκπρόσωπο να μην αποτελεί οικονομικό πλήγμα ή αιτία μείωσης της κατάστασης στην οποία αρχικά βρίσκονταν πριν από την ανάμειξή του στα κοινά.

Πιο συγκεκριμένα προτείνονται:

- α) Να υπάρχει δυνατότητα αύξησης του αριθμού των Αντιδημάρχων ανεξάρτητα από τον πληθυσμό της πόλης, ώστε να ενδυναμώνεται η Διοίκηση του Δήμου και να έχει καλύτερη αποτελεσματικότητα. Στη συγκεκριμένη περίπτωση κριτήριο μπορεί να αποτελέσει το ύψος των εσόδων του Ο.Τ.Α. από διάφορες πηγές.
- β) Να δοθεί λύση στο οικονομικό θέμα που απασχολεί τους αιρετούς εκπροσώπους και έχει πολλές πλευρές και επικεντρώνεται περισσότερο στους Αντιδημάρχους που προσφέρουν τις υπηρεσίες τους κατά πλήρη απασχόληση. Ειδικότερα θέματα είναι το ύψος των αποδοχών, το συνταξιοδοτικό και το ασφαλιστικό.
- γ) Η διασφάλιση της επαγγελματικής εξέλιξης και επανένταξης στο επάγγελμά τους μετά το τέλος της Εντολής. Η εξασφάλιση αυτή πρέπει να είναι η ίδια για το δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα.
- δ) Να αρθούν ασυμβίβαστα ή εμπόδια εκλογιμότητας που περιορίζουν το δικαίωμα συμμετοχής στα αιρετά όργανα.
- ε) Να εξασφαλίζεται η δραστηριότητα των Αιρετών εκπροσώπων από

παρεμβάσεις στο έργο τους με νομιμοφανείς ενέργειες (να μην ισχύει το αυτόφωρο για τους αιρετούς εκπροσώπους).

στ) Να διασφαλίζεται το δικαίωμα πληροφόρησης και επιμόρφωσης. Ενδεικτικά μετά τις Δημοτικές Εκλογές θα πρέπει να οργανώνεται σχετικό σεμινάριο ιδίως για τους νεοεκλεγόμενους εκπροσώπους.

Πάντως πέρα από τις παραπάνω ενδεικτικές απαριθμήσεις ουσιαστικό πλαίσιο σε μεγάλο βαθμό αποτελεί η πολιτική βούληση της Κεντρικής εξουσίας που με τη συνολική της στάση απέναντι στην Τ.Α. θα πρέπει να εξασφαλίζει το κατάλληλο κλίμα για την άνετη άσκηση των καθηκόντων των αιρετών εκπροσώπων.

Χαϊδάρη 16-11-1987

